

आमचोक राजपत्र

आमचोक सरकारद्वारा प्रकाशित
खण्ड ४ संख्या २, मिति १० अषाढ २०७७

भाग २

आमचोक गाउँपालिका

आमचोक गाउँपालिकाको कृषि सेवा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि,
२०७७

स्वीकृत मिति: २०७७/०३/०९

परिच्छेद १

प्रारम्भिक:

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

(क) यो कार्यविधिको नाम “ आमचोक गाउँपालिकाको कृषि सेवा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ रहेनेछ ।

(ख) यो कार्यविधि आमचोक गाउँ कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएपछि प्रारम्भ हुनेछ ।

२.परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा

(क) “गाउँपालिका” भन्नाले आमचोक गाउँपालिका सम्झनुपर्दछ ।

(ख) “कृषि सेवा शाखा” भन्नाले आमचोक गाउँपालिकाको कृषि सेवा शाखा सम्झनुपर्दछ ।

(ग) “सेवा केन्द्र” भन्नाले आमचोक गाउँपालिका मातहतको कृषि सेवा केन्द्र सम्झनुपर्दछ ।

(घ) “कार्यक्रम” भन्नाले आमचोक गाउँपालिकाको कृषि सेवा कार्यक्रम सम्झनुपर्दछ ।

(ङ) “सेवा” भन्नाले कृषि सेवा सेवा सम्झनुपर्दछ ।

(च) “समूह” भन्नाले आमचोक गाउँपालिका भित्रका तथा साझेदारी स्वामित्वमा रहि नेपाल सरकारको कुनै पनि आधिकारिक निकायमा विधिवत रुपमा दर्ता भएको कृषि कार्यमा संलग्न सकृय कृषक समूह सम्झनुपर्दछ ।

(छ) “सहकारी” भन्नाले आमचोक गाउँपालिका भित्रका तथा साविकका डिभिजन सहकारी कार्यालयमा हाल आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा विधिवत रुपमा दर्ता भएको सकृय कृषि सहकारी सम्झनुपर्दछ ।

(ज) “फर्म” भन्नाले आमचोक गाउँपालिका भित्रका तथा एकल वा साझेदारी स्वामित्वमा रहि नेपाल सरकारको कुनै पनि आधिकारिक निकायमा विधिवत रुपमा दर्ता भएको कृषि कार्यमा संलग्न सकृय कृषि फर्म सम्झनुपर्दछ ।

(झ) “कार्यदल” भन्नाले गाउँपालिकामा गठित कार्यदल सम्झनुपर्दछ ।

(ञ) “कार्यालय” गाउँपालिका कार्यालय भन्नाले आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय सम्झनु पर्छ ।

३. उद्देश्यहरू:

यस कार्यविधिको उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहने छन् ।

३.१ कृषि व्यवसायको उद्यमशिलता प्रवर्द्धन एवं व्यवसायिकरण गर्नका लागि आवश्यक प्रविधि तथा सिपलाई लक्षित वर्गसम्म पुर्याउन सहयोग स्वरुप अनुदान तथा टेवा प्रदान गर्ने ।

- ३.२ कृषि व्यवसाय तथा उद्यम व्यवसायहरूको सेवा एवं विस्तार गर्न उपभोक्ताहरूलाई उत्प्रेरित गर्ने ।
- ३.३ कृषिजन्य बालीहरूको उत्पादन लागत घटाई स्वदेशी उत्पादनलाई राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तरमा प्रतिस्पर्धी बनाउने
- ३.४ कृषि व्यवसायलाई थप रोजगारको अवसर सृजना गरि आयआर्जनमा प्रेरित गर्दै लैजाने।
- ३.५ प्राङ्गारिक खेतिलाई जोड दिँदै प्राङ्गारिक उत्पादन क्षेत्रको रूपमा सेवा गर्दै लैजाने ।
- ३.६ स्थानिय स्रोत साधनको उपयोगमा जोड, कृषि जैविक विविधताको संरक्षण, सम्बर्धन एवं दिगो र वैज्ञानिक उपयोग गरी पर्यावरणिय सन्तुलन कायम गर्न सहयोग पुर्याउने ।
- ३.७ सरकारी, गैह्र सरकारी तथा निजि संस्थाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै श्रोत केन्द्र सुदृढिकरण र दिगोसेवा प्रदान गर्ने ।
- ३.८ एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रम मार्फत प्रत्येक वडालाई बाली विशेष क्षेत्रको रूपमा सेवा गर्दै लैजाने ।
- ३.९ अन्य तोकिए बमोजिम ।

परिच्छेद २

४. संस्थागत सेवा कार्यक्रम

मिल्दाजुल्दा समस्या, आवश्यकता र चाहानाहरु भएका न्युनतम् १५ वा सो भन्दा बढी व्यक्तिहरु मिलि आफ्ना निश्चित साझा उद्देश्यहरु सामुहिक प्रयत्नद्वारा प्राप्त गर्न बनाइएको संगठनलाई समूह भनिन्छ । कृषि सेवाका कार्यक्रमहरु, सेवा एवं प्रविधि प्रवाहको सहजताका लागि कृषि कार्यमा संलग्न कृषकहरुको सांगठनिक स्वरुपलाई कृषक समुहको रूपमा लिइएको छ । कृषि सेवाका कार्यक्रमहरु सञ्चालन तथा कार्यान्वयन कृषक समुह, सहकारी, व्यवसायिक फर्म, व्यवसायिक कृषकमार्फत गरिने छ ।

४.१ कृषक समूह गठन/पुनर्गठन कार्यक्रम

यस आमचोक गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा कृषक समुह दर्ता गरिनेछ । दर्ता दस्तुर रु ५००/- लानेछ । यसको लागि कृषक समुहले समुह विवरण फाराम

सहितको निवेदन फाराम (समुह विधानको अनुसुचि १) तथा समुह विधान (परिशिष्ट १) सहितको निवेदन पेश गर्नुपर्नेछ । समुह दर्ताको लागि समुहको ठेगाना रहेको गाउँपालिकाको वडा कार्यालयबाट सिफारिस लिनुपर्नेछ । यसरी दर्ता भएको समुहको अवधि २ वर्ष रहनेछ । यसरी दर्ता भएको समुहको अभिलेख गाउँपालिकामा (समुह दर्ता फाराम नं.१ बमोजिम) राखिनेछ । कृषक समुहले आवश्यकताको आधारमा गठित कृषक समुह पुर्नगठन गर्न सक्नेछ तर सो को जानकारी गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा ३० दिनभित्रमा गराउनुपर्दछ ।

४.१.१ कृषक समुह नविकरण गर्ने:-

कृषक समुहले आफ्नो कृषक समुह दर्ता प्रमाण-पत्रको नविकरण गर्नुपर्नेछ । यसको लागि कृषक समुहले प्रमाणपत्रको म्याद सकिएको ३५ दिनभित्र निवेदनका साथमा सक्कल प्रमाणपत्र सहित कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ र सो को लागि रु.३००/- राजश्व नविकरण शुल्क बापत लाग्नेछ । म्याद सकिएको ३६ औं दिन देखि एक वर्षसम्म रु. १००/- राजश्व शुल्क लाग्नेछ भने एक वर्षपश्चात प्रत्येक वर्ष रु. १०० का दरले थप राजश्व लाग्नेछ । कृषक समुहको प्रमाण पत्र ३ वर्षसम्म नविकरण नगरेमा पुनः नविकरण गर्न कार्यालय बाध्य हुने छैन । प्रमाण पत्र हराएमा प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि लिन पहिलो वर्ष रु. १०० दस्तुर लाग्नेछ र नलिएको खण्डमा प्रत्येक वर्ष दस्तुर दोब्बर हुँदै जानेछ ।

४.१.२ कृषक समुहको विधानको नमूना देहाय अनुरूप हुनेछ । समूह गठन गरि कार्यसमितिबाट विधान स्विकृत गराइ दर्ताको लागि १ प्रति समावेश गरि गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

४.१.३ कृषि सेवाका कार्यक्रमहरू प्रभावकार रूपले सञ्चालन गर्नका लागि कृषक समुहको अलावा कृषि सहकारी, व्यवसायिक फर्म, व्यवसायिक कृषक मार्फत पनि गरिने छ । गाउँपालिका भित्रका तथा साविकमा डिभिजन सहकारी कार्यालय र घरेलु कार्यालयमा हाल गाउँपालिका कार्यालयमा दर्ता भएका फर्म तथा सहकारीहरूको

अभिलेख गाउँपालिकाको कार्यालयमा राखिनेछ सहकारी तथा फर्म दुवैले स्थायी लेखा नं.(PAN) अनिवार्य रुपमा लिएको हुनु पर्नेछ भने कृषि समुहको लागी समुहको आवश्यकता अनुसार स्थायी लेखा नं. लिनु पर्नेछ।

५. तालिम कार्यक्रम

कृषि प्रविधि हस्तान्तरण एवं विस्तार गर्न तालिमलाई प्रभावकारी माध्यमको रुपमा लिइएको छ ।कृषि सेवा कार्यक्रममा संलग्न प्राविधिकहरुको कार्य दक्षता वढाउँदै लैजानको साथै कृषकहरुमा अन्तरनिहित ज्ञान सीप अभिवृद्धि गर्नु नै तालिम कार्यक्रमको प्रमुख चुनौती हो । आमचोक गाउँपालिकाको कार्यालय मूलतः निम्नानुसार तालिम कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयनमा केन्द्रित रहनेछ।

५.१. गाउँपालिका स्तरिय कृषक तालिम

५.१.१. परिचय/पृष्ठभूमि:

गाउँपालिका स्तरिय कृषक तालिम भन्नाले गाउँपालिकाको कार्यालय वा अन्य ठाउँ जहाँ सञ्चालन गरिने भएता पनि सहभागिको लागि (आफ्नो घर वा साविकको बसोबास वा आफ्नै वडा भन्दा बाहिर) आवासको व्यवस्था गर्नुपर्ने तालिम सम्झनुपर्दछ । कृषिका विविध विषय विशेष तालिमहरु गाउँपालिका स्तरमा १-३ दिनसम्म सञ्चालन गरिनेछ । यस तालिममा २०-२५ जना कृषक सहभागी हुनेछन् ।

५.१.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

कृषकहरुको विषय विशेष ज्ञान सीप अभिवृद्धि गर्नु तालिमको उद्देश्य हुनेछ ।

५.१.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

तालिममा सहभागी छनौट गर्दा, समूहमा योगदान पुर्याएको, आफूले सिकेको कुरा अरुलाई सिकाउन अग्रसर रही गाउँको कृषि सेवामा केही गर्छु भन्ने भावना भएको कृषक हुनुपर्नेछ ।

तालिममा महिला कृषकलाई प्राथमिकता दिई मिश्रित समूहबाट समेत सकभर महिला सहभागी छनौट गर्नुपर्नेछ

तालिम व्यवस्थापनमा संलग्न हुने प्राविधिकहरु सँग मिली तालिम कार्यक्रम तयार गरी तालिम संयोजकले निम्नानुसार कार्य गर्नुपर्नेछ ।

सहभागी हुने कृषकहरुलाई तालिमको जानकारी गराई सहभागी हुन बोलाउने ।

□ शैक्षिक सामाग्रीहरु (श्रव्य दृश्य सामाग्रीहरु) को व्यवस्था मिलाउने ।

तालिम कार्यक्रममा फिल्ड भ्रमण, फिल्ड तालिम, फिल्ड अध्ययनको व्यवस्था भएमा सम्बन्धित संस्थाहरूसँग पूर्व सम्पर्क राखी कार्यक्रम निश्चित गर्ने ।

५.१.४ गाउँपालिका स्तरीय तालिम कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्स देहाय बमोजीम हुनेछ

क्र सं	नर्सको विवरण	ईकाई	
	प्रशिक्षक कार्यपत्र पारिश्रमिक	रु. प्रति कार्यपत्र	
	कार्यपत्र प्रस्तुतिकरण वापत पारिश्रमिक	रु. प्रति कार्यपत्र	
	सहभागीको खाजा (संयोजक, श्रोत व्यक्ति, प्रतिवेदक र सहयोगी कमर्चारीलाई समेत (उदघाटन तथा समापन समारोहमा एक-एक पटक खाजा थप गर्न सकिने) (अधिकतम ३५ सेट)	रु./सह भागी/दिन	
	मसलन्द (शैक्षिक सामाग्री) (अधिकतम ३० सेट)	रु.100 .00	
	तालिम सामाग्री (कच्चा पदार्थ, नमुना, इन्धन, पोकावन्दीका सामान, खरिद गर्नुपर्ने सानातिना औजार, रजिष्टर, मेटा कार्ड मार्कर, टेप, स्केल, फोटोकपी पेपर आदि)	रु.	
	तालिम सुविधा (तालिम कक्ष तथा भाडामा लिनुपर्ने उपकरणको भाडा)	रु.	
	संयोजक भत्ता (अधिकतम १५ कार्य दिनसम्म प्रतिदिन)	रु.	
	सहयोगी भत्ता (अधिकतम १५ कार्य दिनसम्म प्रतिदिन)	रु.	
	वस्तुगत टेवा Mझोला, पेनड्राइभ आदि वितरण	रु.	
	विविध (प्रमाण पत्र, पानी, सरसफाई तुल/ब्यानर	रु.	

	ईत्यादिका लागि)		
	प्रतिवेदकको पारिश्रमिक	रु./का यक्रम	
	सहभागी कृषक दैनिक भ्रमण तथा आवास खर्च	रु./सह भागी /प्रतिदिन	
	सहभागी कृषक भाडा आतेजाते मात्र	रु./सह भागी	

५.१.५ द्रष्टव्यः

गाउँपालिका स्तरिय कृषक तालिमको हकमा गाउँपालिकाबाट स्वीकृत मापदण्डलाई आधार लिई तालिम खर्च गर्नु पर्नेछ ।

एउटाकक्षाकोअविधकम्तिमा १ घण्टा ३० मिनेट हुनु पर्दछ ।

कार्यपत्र तयार पार्दा प्रशिक्षाथीहरुको स्तर सुहाउँदो शब्दावलीहरु तथा भाषा प्रयोग गर्नु पर्दछ ।

यसरी तयार पारिएको कार्यपत्रहरु कम्तीमा ७५० शब्दको प्रबन्ध सम्झनुपर्छ ।

पारदर्शक पाना, प्रस्तुतीकरण टिपोट वा प्रस्तुतीकरणको प्रयोजनका लागि तयार पारिएको अरु त्यस्तै सामाग्रीको छायाँ प्रति कार्यपत्र हुँदैन ।

एकपटक प्रस्तुत गरेको कार्यपत्र पुनः प्रयोग गर्न परेको खण्डमा उक्त कार्यपत्रमा आधुनिक प्रविधिहरु समेत समावेश गरी परिमार्जन गरेर मात्र प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

प्रस्तुत गरिने कार्यपत्रमा प्रशिक्षाथीहरुको स्तर, कर्षपत्रको शीषर्क, प्रस्तुत कर्ताको नाम, पद तथा प्रस्तुत गरेको मिति समेत उल्लेख गर्नु पर्नेछ ।

५.२ घुम्ती स्थलगत कृषक तालिम

५.२.१ परिचय/पृष्ठभूमिः

गाउँपालिका भित्रका पकेट क्षेत्रहरु तथा कृषक समूहलाई छोटो समय अवधिको कृषक स्तरीय तालिम सञ्चालन जरुरी भएको र पकेट क्षेत्रका तथा अन्य कृषकहरुको समस्या थलोमै समाधान गर्न र समय सापेक्ष नयाँ प्रविधिहरु कृषक समक्ष पुर्याउन घुम्ति तालिमको अंहम् भूमिका रहेकोले यस किसिमको तालिम पकेट क्षेत्रमा तथा कृषक समूहहरुका बीचमा सञ्चालन गर्न आवश्यक देखीएकोछ ।

५.२.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

बाली, बागवानी, मौरी, च्याउ, माटो व्यवस्थापन, खाद्यतत्व व्यवस्थापन, बाली संरक्षण लगायत अन्य महत्वपूर्ण प्रविधिहरूको समय सापेक्ष प्रसार एवं हस्तान्तरण गर्ने ।

सम्बन्धित बालीको पकेटक्षेत्र एवं कृषक समूहहरूलाई आइ परेका समस्याहरूको स्थलगत रुपमै समाधान गर्ने ।

कृषकहरूलाई प्रविधि अनुसरण गर्न उत्प्रेरित गर्ने र जागरुक कृषकहरूलाई प्राविधिक ज्ञान दिलाउने ।

५.२.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

घुम्तीस्थलगततालिम १ देखि २ दिनसम्मको हुन सक्ने छ ।

घुम्ती स्थलगत तालिम कृषक समूहमा, पकेट क्षेत्रहरूमा सञ्चालन गरिने छ ।

घुम्ती स्थलगत तालिममा न्यूनतम १५ र बढीमा २५ जना सहभागी र सहभागीहरू मध्ये ५० प्रतिशत महिला सहभागिता हुनु पर्नेछ ।

घुम्तीस्थलगततालिममा सहभागी हुने कृषकहरूले दैनिक भ्रमण भत्ता र होटलबास खर्च पाउने छैनन् ।

घुम्ती स्थलगत तालिममा १ दिनमा ४ वटा भन्दा बढि कक्षा राखिने छैन ।

५.२.४ घुम्ति स्थलगत तालिम कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्म्स देहाय बमोजीम हुनेछ

	नर्म्सको विवरण	ई काई	दर
.			
स			
.			

खण्ड ४ संख्या २, मिति १० अषाढ २०७७

	कार्यपत्र तयारी वापत पारिश्रमिक	रु. प्रति कार्यपत्र	१०० ०/-
	कार्यपत्र प्रस्तुतिकरण र प्रशिक्षक पारिश्रमिक	रु. प्रति कक्षा	अधि कृत १५००/- अन्य १०० ०/-
	सहभागीको खाजा (संयोजक, श्रोत व्यक्ति, प्रतिवेदक र सहयोगी कमर्चारीलाई समेत (उदघाटन तथा समापन समारोहमा एक-एक पटक खाजा थप गर्न सकिने) (अधिकतम ३० सेट)	रु./ सहभागी/ दिन	२०० /-
	मसलन्द (शैक्षिक सामाग्री) (अधिकतम ३० सेट)	रु.1 00.00	३०० ०/-
	तालिम सामाग्री (कच्चा पदार्थ, नमुना, इन्धन, पोकावन्दीका सामान, खरिद गर्नुपर्ने सानातिना औजार, रजिष्टर, मेटा कार्ड मार्कर, टेप, स्केल, फोटोकपी पेपर आदि)	रु.	५०० ०/-
	तालिम सुविधा (तालिम कक्ष तथा भाडामा लिनुपर्ने उपकरणको भाडा)	रु.	प्रच लित बजार दर अनुसार
	संयोजक भत्ता प्रतिदिन	रु.	१५० ०/-
	सहयोगी भत्ता प्रतिदिन	रु.	४५० /-
	वस्तुगत टेवा Mझोला,	रु.	३००

	पेनड्राइभ आदि वितरण		०/-
	विविध (प्रमाण पत्र, पानी, सरसफाई तुल/ब्यानर ईत्यादिका लागि)	रु.	१५० /-
	प्रतिवेदकको पारिश्रमिक	रु./ कार्यक्रम	१०० ०/-

५.२.५ द्रष्टव्यः

घुम्टी स्थलगत कृषक तालिमको हकमा गाउँपालिकाबाट स्वीकृत मापदण्डलाई आधार लिई तालिममा खर्च गर्नु पर्नेछ । □

तालिम सञ्चालन गर्दा सकेसम्म वडा भित्रका सम्बन्धित बालीको पकेट र कृषक समूहमा नै सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।

तालिम सञ्चालन हुने मिति, समय र स्थान निधो गरी सो को जानकारी सम्बन्धित सहभागीलाई पहिले नै गराउनु पर्नेछ ।

घुम्टी तालिममा कम्तिमा ५०% महिलाको सहभागिता गराउनु पर्नेछ ।

६= भ्रमण कार्यक्रम

६.१ अन्तर गाउँपालिका कृषक भ्रमण कार्यक्रम

६.१.१ परिचय/पृष्ठभूमि तथा उदेश्य

कृषकहरूलाई वरपरका गाउँपालिकाका उत्पादन स्थल वा फार्महरूमा भ्रमण गराउँदै त्यहाँका व्यवसायिक बाली उत्पादन कार्यक्रमसँग प्रत्यक्ष अवलोकन गराइ कृषि प्रविधिहरूबारे नविनतम् प्रविधिबाट प्रभावित गराई उक्त प्रविधि अवलम्बन गर्न सघाउ पुर्याउनु यस कार्यक्रमको उदेश्य हुनेछ ।

६.१.२ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

भ्रमणकोलागि केही पढेका, सिक्न सक्ने र सिकाउने भावना भएका कृषक छनौट गरिनेछ ।

भ्रमण कार्यक्रम (अवलोकन स्थल, बस्ने स्थान आदि) अग्रिम रूपमा तयार गरी भ्रमण गरिने स्थल एवं सम्बन्धित व्यक्तिहरु तय गरी भ्रमण कार्यक्रम आरम्भ गरिनेछ ।

भ्रमणको सुरुमा परिचय लिने दिने गरी कार्यक्रम स्पष्ट रूपले वताउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

भ्रमणलाइ लाभप्रद तुल्याइ अन्त्यमा समीक्षा गरिनेछ ।

भ्रमण सुरु गर्न तोकिएको स्थानमा भेला हुन र फर्कन बाटोको म्याद बाहेक कृषक भ्रमणको अवधि ३-५ दिनको हुनेछ

सहभागी कृषकहरु २५ देखी ३० जना हुनेछन ।

६.१.३ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्मः

क्र.स.	नर्मःको विवरण	ईकाई	दर
१	बस रिजर्भेशन भाडा तथा व्यवस्थापन		स्वी कृत दर अनुसार
२	स्थलगत अवलोकन वापत प्रस्तुत कर्ताको पारिश्रमिक	रु./अवलोकन स्थल	१० ००/-
३	सहभागीको दैनिक भ्रमण तथा आवास खर्च	रु./सहभागी/प्र तिदिन	१० ००/-

४	मसलन्द (शैक्षिक साममी)	रु./सहभागी	१० ०/-
५	प्रतिवेदकको पारिश्रमिक	रु./कार्यक्रम	२५ ००/-

७. अन्तर समूह कृषक भ्रमण कार्यक्रम

७.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

उत्कृष्ट कृषक समूहले गरेको कृषि गतिविधि प्रत्यक्ष रुपमा हेरी अन्य समूहलाई उत्प्रेरित गर्न अन्तर समूह कृषक भ्रमण गरिनेछ ।

७.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

कृषकहरुलाई गाउँपालिका भित्रै उत्कृष्ट कृषक समूहको उत्पादन स्थल वा फार्महरुमा भ्रमण गराई विविध गतिविधि अवलोकन गर्ने मौका प्रदान गर्नु ।

एउटा समूहका सदस्यहरुलाई गाउँपालिका भित्रै अर्को समूहहरुमा भए गरेका गतिविधिहरुको अवलोकन गराई एक आपसमा सिक्ने मौका प्रदान गर्नु ।

गाउँपालिकाका विविध समूहहरु बीच आपसी मित्रता अभिवृद्धि गराउनु ।

७.२.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

भ्रमणमा लगिने स्थानका कृषक समूहलाई अग्रिम खबर गरी उनीहरुलाई आफूले गरेका कृषिजन्य कृयाकलापहरुको साथै अन्य सेवा कार्यबारे वताउन तयारी हुने व्यवस्था मिलाइनेछ । यो कार्यक्रम उल्लेखित अन्तर गाउँपालिका कृषक भ्रमणमा जस्तै कार्यविधि अपनाई छोटो रुपमा गाउँपालिका भित्रै सञ्चालन गरिनेछ ।

७.२.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्म्स :

अन्तर गा.पा. कृषक भ्रमणको नर्म्स अनुसार खर्च गरिनेछ ।

८. प्रकाशन कार्यक्रम

८.१ कृषि बुलेटिन प्रकाशन

८.१.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

गाउँपालिका स्तरमा जनचेतना जगाउन, प्रविधि प्रसार गर्न तथा कृषिको व्यावसायिकरण तथा विविधिकरणमा टेवा प्रदान गर्न एवं कृषि सम्बन्धी गतिविधिहरुबारे सरोकारवालाहरुलाई सुसूचित गराउने उद्देश्यले कृषि बुलेटिन प्रकाशन गरिनेछ ।

८.१.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

स्थानीय स्तरमा कृषकको आवश्यकता अनुसार प्रविधि प्रसारण गर्न तथा गाउँपालिकाको कृषि गतिविधिहरुबारे सरोकारवालाहरुलाई सुसूचित गराउने ।

८.१.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

बुलेटिनमा गाउँपालिकास्तरमा सम्भाव्य प्रविधिहरुलाई समेटेर जानकारीमुलक प्रविधि, आगामी सिजनमा गरिने प्रमुख कृषि कर्महरु, अनुसन्धानबाट सिफारिस भएका नयां प्रविधि, सफलताको कथा, समस्या समाधानमूलक जानकारी तथा मुख्य-मुख्य कृषि गतिविधि इत्यादि संलग्न गरिनेछ । बुलेटिन प्रकाशन गर्दा गाउँपालिका स्तरमा सम्पादक मण्डल बनाई यथासम्भव बाली, बागवानी, मत्स्य, बाली संरक्षण, बजार, कृषि प्रसार आदि सबै क्षेत्रका जानकारी समेटिनेछ । प्रकाशनलाई यथासम्भव सहभागितात्मक बनाइनेछ । बुलेटिन न्यूनतम A4 size paper मा एक पटकमा कम्तिमा १०० प्रति प्रकाशन गरीनेछ । बुलेटिन त्रैमासिक एवं चौमासिक रुपमा प्रकाशन गरीनेछ ।

८.१.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्म्स : □

बुलेटिन ४ पेजको लागि बढीमा रु. ४०००।-

वुलेटिन ६ पेजको लागि बढीमा रु. ६०००।-

वुलेटिन ८ पेजको लागि बढीमा रु. ८०००।-

रङ्गिन फोटो राखेर रङ्गिन छपाई गर्दा बढीमा ५०% रकम थप ।

८.२ कार्यक्रम तथा प्रगति पुस्तिका प्रकाशन कार्यक्रम:

८.२.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

गा.पा.मा सञ्चालित र सम्पादित कार्यक्रमहरु तथा भए गरेका प्रगतिको साथै अन्य विवरणहरु समेत सम्बन्धित सबैलाई जानकारी गराउने उद्देश्यले यस किसिमको प्रकाशन गरिनेछ ।

८.२.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

गा.पाको कृषि सेवा कार्यक्रम तर्फका सबै एकाईहरु (बाली, बागवानी, योजना, प्रसार आदि) लाई समेटी वार्षिक कार्यक्रम, प्रगति, विशेष कार्यहरु र अन्य वस्तुगत विवरणहरु प्रकाशन गर्नु ।

८.२.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि: □

पुस्तिका प्रत्येक आ.व.को प्रथम चौमासिक भित्रमा निकालिनेछ । कार्यक्रम तथा प्रगति पुस्तिका देहायको निर्दिष्ट ढांचा अनुरूप प्रकाशन गरिनेछ ।

गा.पा. को नक्सा

खण्ड १- परिचयात्मक विवरण ।

खण्ड २- गा.पा.को कृषि सेवा कार्यक्रमको उद्देश्यहरु, कार्यनितिहरु तथा कार्यक्रमहरु ।

खण्ड ३- विभिन्न प्राविधिक शाखाहरुको कार्यक्रम विवरण ।

खण्ड ४- विभिन्न प्राविधिक शाखाहरुको कार्यक्रम प्रगति लगायत कृषिसँग सम्बन्धित गैर सरकारी संस्था एवं कृषक समूहको विवरण ।

खण्ड ५- कार्यक्रमसँग सम्बन्धित सम्पुर्ण तथ्याङ्क ।

८.२.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्म्स :

वार्षिक कृषि सेवा कार्यक्रम तथा तथ्यांक पुस्तिका एक झलक प्रकाशन गर्दा खर्च स्वीकृत गाउँपालिकाको स्थानीय दर रेट अनुसार गरिनेछ ।

९. कृषक समूह/ कृषक सहकारी संस्थाको प्रस्तावना/ मांगमा आधारित कार्यक्रम

९.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

कृषि क्षेत्रमा लगानी आकर्षण गर्न, विभिन्न साझेदारहरुको शीप, दक्षता तथा अनुभवलाई प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्न साझेदारी प्रणाली मार्फत कृषि प्रसार सेवा एवं उत्पादन कार्यमा प्रभावकारिता ल्याउन महवपुर्ण योगदान पुर्याउने कृषक समूह एवं कृषक सहकारी संस्थाहरुले जम्मा गरेको बचत/हितकोष रकम उल्लेख्य रहेको तर प्रभावकारी परिचालन हुन नसकेको स्थितिमा उक्त रकमलाई कृषि क्षेत्रमा प्रभावकारी रूपमा परिचालन गर्न कृषक समूह, कृषक सहकारी संस्थामार्फत प्रस्तावना तथा मांगमा आधारित कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

९.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

कृषक समूह एवं कृषक सहकारी संस्थाको हितकोष रकमलाई कृषि क्षेत्रको उत्पादन एवं उपलब्धिमुलक क्षेत्रमा प्रभावकारी परिचालन गर्ने ।

समूह/संस्थाको संस्थागत लगनिशलता कार्य दक्षता एवं जिम्मेवारीपनको सेवा गर्दै क्षमता वृद्धि गर्ने ।

कृषिको व्यवसायीकरणमा टेवा पुर्याउने ।

कृषक समूहलाई सहकारीकरण तर्फ उन्मुख गराउने ।

९.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

कृषकहरूलाई समूहमा संगीठत हुन सहयोग पुर्याई उनीहरूको समूहलाई नै कृषि प्रसारको सुनियोजित एवं सशक्त माध्यमको रूपमा उपयोग गर्ने उद्देश्यले गाउँपालिका (भित्रका) मा दर्ता भएका कृषक समूह एवं सहकारी संस्थाहरूको प्रस्तावनाको आधारमा समूह/संस्थालाई उत्पादन साधनको आपूर्ति, उत्पादित वस्तुको खरिद बिक्री, सङ्कलन प्रशोधन, प्रविधि प्रसार तथा समूह/सहकारीमा आधारित खेती विधि सञ्चालन प्रकृत्यामा सहयोग पुर्याउन गाउँपालिकाबाट सहयोग प्रदान गरी साझेदारीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिने छ । समूह/सहकारी संस्थाले पेश गरेका प्रस्तावनाहरू मध्ये उपयुक्त प्रस्तावनाको छनौट गरी सो समूह वा संस्थालाई आर्थिक एवं प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।

कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि:

गाउँपालिकाको कार्यालयले वार्षिक कार्यक्रम बजेट प्रस्ताव गर्नेछ ।

कार्यक्रम बजेट प्रस्ताव गर्दा एक वर्षको लागि सञ्चालन गर्न सकिने आयोजनाका लागि बजेट प्रस्ताव गर्न गाउँपालिकाबाट साझेदारीका लागि सार्वजनिक रूपमा सूचना प्रवाह गरीनेछ ।

साझेदारी कार्यक्रम प्रस्ताव गर्दा गाउँपालिकाबाट सेवा प्रभावकारितामा वृद्धि गर्ने, आय आर्जन कार्यक्रम, प्रविधि प्रसार कार्यक्रम जस्ता कार्यक्रमका लागि प्राथमिकता दिनुपर्नेछ ।

कार्यक्रमका लागि समूह /सहकारी संस्थाबाट तोकिएको ढांचामा निवेदन लिनुपर्नेछ।

कार्यक्रम सञ्चालनका लागि समूह/संस्था छनौट गर्दा महिला, दलित, जनजाती, विपन्न वर्ग एवं पछाडी परेका वर्गलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

समूह/संस्थाको प्रस्तावना कार्यान्वयन सम्बन्धी निर्णय गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ।

आयोजना छनौट र मूल्यांकनका आधार गाउँ कार्यपालिकाले विद्यमान कार्यविधि तथा आर्थिक कार्यविधि नियमावली अनुरूप निर्धारण गरी सोही आधारमा गर्नेछ ।

स्वीकृत भएका आयोजनाहरु समूह/संस्था वा उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन गरिने छ । □

कार्यालयबाट उपलब्ध गराउने रकम समूह/संस्थाको बैंक खाता मार्फत उपलब्ध गराइनेछ ।

समूहले आफ्नो रकम जम्मा गरे पछि मात्र कार्यालयबाट रकम उपलब्ध गराइनेछ ।

कार्यालयबाट पहिले एक तिहाई मात्र रकम उपलब्ध गराइने छ।

कार्यक्रम निर्धारित आ.व. भित्र सम्पन्न गरी सक्नु पर्नेछ ।

समूह/संस्थाले कार्यक्रमको public audit गराउनु पर्नेछ । □

समूह/संस्थाको रेकर्ड गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा रहनेछ ।

गाउँपालिकाबाट उपलब्ध गराइने रकम सम्झौता अनुरूप उपलब्ध हुनेछ । यसका लागि आयोजना स्वीकृत भएपछि कार्यान्वयन गर्नु अघि सम्बन्धित समूह/संस्थासँग कार्यालयले सम्झौता गर्नेछ ।

कार्यक्रम सञ्चालन तथा कार्यान्वयनका लागि सम्झौता गर्दा उपभोक्ता संस्था र कार्यालयको तर्फबाट अन्तिम कार्यान्वयन योजना तयार गरी दुवै पक्षको उत्तरदायित्व स्पष्टरूपले तोकीनेछ ।

कार्यक्रमको अनुगमन मूल्यांकन संयुक्त रूपमा गरीनेछ ।

कार्य सम्पन्न भएपछि समूह/संस्थाले कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्नेछ ।

सो प्रतिवेदनको आधारमा कार्यालयको तर्फबाट उपलब्ध गराइने रकम पूर्ण रूपमा भुक्तानी गरिनेछ ।

९.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्म्स :

निवेदक समूह सहकारी संस्थाले कुल कार्यक्रम बजेट आयोजनाको कम्तिमा ५० प्रतिशत रकम व्यहोर्नु पर्नेछ ।

कार्यालयबाट कार्यक्रमको औचित्य अनुरूप बढीमा २५ हजारसम्म सहयोग उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

कार्यक्रम कृषक समूह/सहकारी संस्था तथा गाउँपालिकाबाट संयुक्त रुपमा समेत सञ्चालन गरिने छ ।

आवेदन फाराम

मिति:.....

विषय: प्रस्तावनामा आधारित कार्यक्रम सम्बन्धमा ।

श्रीमान् प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतज्यू

आमचोक गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

बालंखा, भोजपुर ।

महोदय,

प्रस्तुत विषयमा त्यस कार्यालयबाट सञ्चालन गरिने प्रस्तावनामा आधारित अनुदान कार्यक्रम प्राप्तिमा लागि हाम्रो कृषक समूह/कृषक सहकारी संस्थाको निर्णय प्रतिलिपी र तपिसलको विवरण सहित यो निवेदन पेश गरीएको छ । कार्यालयले तोकेको कार्यविधिहरु अपनाई सोही अनुसार कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पुर्ण रूपमा मन्जुर भएको व्यहोरा समेत अनुरोध छ ।

प्रस्तावना पत्र:

१. समूहको पृष्ठभूमि:

२. समूह/संस्थाको नाम:

३. समूह/संस्था दर्ता मिति:

४. किसिम: दलित() जनजाती() मिश्रित() अन्य()

५. समूह सदस्य संख्या:

६. समूह बैठक प्रकृया:

७. हितकोष रकम रु. हितकोष परिचालन प्रकृया:

८. समूहले गर्न चाहेको कार्यक्रमको नाम:

९. कार्यक्रम सञ्चालन स्थल:

१०. कार्यक्रमबाट लाभान्वित हुने परिवार संख्या:

११. कार्यक्रमबाट प्राप्त हुने प्रतिफल:

१२. समूह/संस्थाले गर्न चाहेको कार्यक्रमको संक्षिप्त विवरण:

१३. माग गरेको कार्यक्रमलाई लाग्ने जम्मा बजेट रु.

१४. समूह/संस्थाको आफ्नो कोषबाट व्यहोरिने रकम रु.

१५. समूह/संस्थाले माग गरेको आर्थिक सहयोग रु.

.....

अध्यक्ष

१०. साना सिँचाइ कार्यक्रम

१०.१ साना सिँचाइ विशेष कार्यक्रम

१०.१.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

साना सिँचाइ विशेष कार्यक्रमले बढीमा २५ हेक्टर सम्ममा (सिँचाइ नीति) सिँचाइ हुनेगरी स-साना अस्थायी वाँध, पैनी, छेकवार, कुलो सुधार, संरक्षण, ह्युम पाइप, पोलिथिन पाइप, पोखरी निर्माण, पम्प, ट्याङ्की, इनार, ढिक्कीपम्प, मोनोब्लक पम्पसेट, पवन पम्प, हाइड्रोलिक र्याक, साइकल पम्प, पिसर्यन व्हिल, गियर पम्प, थोपा सिँचाइ, स्प्रिङ्कलर सिँचाइ आदिको निर्माण, व्यवस्थापन गर्नमा गाउँपालिकाको तर्फबाट बढीमा रु. १ लाख ५० हजारसम्मको अनुदान दिने र उपभोक्ताको तर्फबाट कम्तिमा १५ प्रतिशत योगदान प्राप्त गरी सञ्चालन गरिने सिँचाइका स-साना स्किमलाई जनाउँछ । यो कार्यक्रम कृषक सहकारी संस्था/उपभोक्ता समिति वा संस्था/कृषक समूहहरूमा केन्द्रित रहेर मात्र कार्यान्वयन गरिनेछ । कृषि सेवाको लागि स्थापित कृषक समूहहरू जस्ता उपभोक्ताहरूको सहभागितामा कार्यान्वयन योजना तयार पारी यस कार्यक्रम सम्बन्धी निर्देशिका अनुरूप कार्य सम्पादन गरिनेछ ।

१०.१.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

सिँचाइका स-साना स्किमहरू बनाएर कृषक सहभागिताको आधारमा गा.पा. भित्रका कृषकहरूलाई उत्पादन वृद्धिको माध्यमबाट आय आर्जनमा टेवा पुर्याउनु नै यसको प्रमुख उद्देश्य हो ।

१०.१.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

सूचना प्रवाह – गाउँपालिकाले साना सिँचाइ विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा अपनाउनुपर्ने आधारहरू तथा कार्यविधिबारे गाउँपालिका तथा प्रत्येक वडा कार्यालयहरू मार्फत अधिकतम सूचना प्रवाह गराइनेछ ।

निवेदन - उपरोक्त कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन हुने कुनै पनि सिँचाइ आयोजनाको कार्यान्वयनको लागि सहकारी संस्था/उपभोक्ता समिति वा संस्था/कृषक समूहबाट दर्ताको प्रमाण-पत्र सहित कार्यक्रमको तोकिए बमोजिम निवेदन/मांग फाराम गाउँपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ । आयोजना (स्कीम) को मोटामोटी लागत र निवेदक संस्था/समूहले व्यहोर्ने प्रतिशत समेत आफ्नो निवेदनमा खुलाउनुपर्नेछ ।

छनौट प्रकृया –मांग भई आएका निवेदनहरूको प्रारम्भिक छनौट गरी गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट पारित गरीनेछ । यसरी पारित भएका आयोजना (स्कीम) हरूको लागत इस्टिमेट रु. ३०,०००।- भन्दा कम रकमको सामाग्री मात्र उपलब्ध गराउने स्कीमको सम्बन्धमा आयोजनाको लागत तयार गरी गाउँपालिकाको कार्यालयबाट स्वीकृति पश्चात गाउँपालिकाबाट उक्त सामग्रीहरू अनुदान स्वरुप हस्तान्तरण गर्न सक्नेछ । यस्ता सामग्रीहरूमा पाइप, पम्पसेट (स्यालो ट्यूबवेल प्रयोजन वाहेक), प्लाष्टिक, निर्माण सामाग्री आदि लिन सकिनेछ र रु. १,५०,०००।- सम्म लागत लाग्ने सम्भावना भएका स्कीमको हकमा इरिगेशन इन्जिनियरिङ विषयमा तालिम प्राप्त प्राविधिकहरूले स्थलगत सर्वेक्षण गरी लागत इस्टिमेट तयार गरी स्वीकृतिको लागि गाउँपालिकामा पेश गर्नु पर्नेछ । □यी सबै किसिमका स्किमको लागत इस्टिमेटको स्वीकृति गाउँपालिकाबाट गरिनेछ । लागत इस्टिमेट तयार गर्दा इस्टिमेट अंकको ५ प्रतिशत कन्टिन्जेन्सी वापत हुनेछ जसमध्ये २.५ प्रतिशत सामाग्रीको लागि र बाँकी २.५ प्रतिशत श्रमिक (श्रम) का लागि प्रयोग गर्न सकिने छ । यसरी लागत अनुमान वा खर्चको विवरण अनुसार गाउँपालिकाले सहकारी संस्था/उपभोक्ता समिति वा संस्था/कृषक समूहसँग खर्च एवं सम्पन्न गर्ने

कार्यको वाँडफाँड गरी साना सिँचाइ विशेष कार्यक्रमको तोकीएको ढाँचा बमोजिम सम्झौता हुनेछ साथै रकम खर्च गर्दा प्रचलित आर्थिक ऐन नियम अनुसार गर्नु पर्नेछ ।

संशाधन परिचालन तथा कार्यान्वयन योजना – गा.पा.ले सहकारी संस्था/उपभोक्ता समिति वा संस्था/कृषक समूहको सहभागितामा कार्यान्वयन योजना तयार पार्नेछ । आयोजना कार्यान्वयनमा सहकारी संस्था/उपभोक्ता समिति वा संस्था/कृषक समूह र गा.पा.ले आ-आफ्नो उत्तरदायित्व प्रस्ट रुपमा उल्लेख गरीनेछ ।

कार्य सञ्चालन - गा.पा.ले प्रचलित ऐन नियम बमोजिम सम्बन्धित सहकारी संस्था/उपभोक्ता समिति वा संस्था/कृषक समूहद्वारा निर्माण कार्य गराउनेछ । निर्माण सम्बन्धी प्रकृयागत एवं व्यवस्थापकीय जिम्मेवारी गा.पा.को रहनेछ ।

कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन - डिजाइन, इस्टिमेट र सम्झौता अनुसार आयोजना (स्कीम)को कार्य पूर्ण रुपले सम्पन्न भई सञ्चालन भएको अवस्थामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन दिनुपर्नेछ । निर्माण कार्य सुपरभिजन गर्न वा फाइनल विल तयार गरी भुक्तानीको लागि पेश गर्न वा सुपरभिजन गरी फाइनल विल तयार गर्न प्राविधिकबाट आइटमवाइज कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेछ। यसरी प्राप्त कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन गा.पा.को कार्यालयमा पेश गर्नुपर्नेछ । वैठकको निर्णय सहित कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन प्राप्त भएपछि गा.पा.को कार्यालयले भुक्तानी दिने व्यवस्था गर्नेछ । आयोजनाको प्रकृति अनुसार १-३ पटकमा भुक्तानी दिइनेछ । एकैपटक भुक्तानी दिनुपर्ने अवस्थामा कार्य सम्पादन प्रतिवेदन तयार पारी स्कीमको सञ्चालनको अवस्थाबारे संस्था/ समिति/ समूहको बैठकबाट निर्णय गराई संयोजकको सिफारिसमा भुक्तानी दिन सकिनेछ । १ पटक भन्दा बढी किस्तामा रकम भुक्तानी गराउनु पर्ने खण्डमा सम्झौता पत्रमा स्पष्ट खुलाउनु पर्नेछ ।

ममर्त/सम्भार - आयोजना सम्पन्न भई हस्तान्तरण भैसकेपिछ सोको ममर्त/सम्भार गर्ने सम्पूर्ण जिम्मेवारी सम्बन्धित संस्था/ समिति/ समूहको हुनेछ।

१०.१.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्स :

स-साना अस्थायी बांध, पैनी, छेकवार, कुलो सुधार, संरक्षण, ह्युम पाइप, पोलिथिन पाइप, पोखरी निर्माण, पम्प, ट्याङ्की, इनार ढिक्की पम्प, मोनोब्लक पम्पसेट, पवन पम्प, हाइड्रोलिक रयाक, , पर्सियन व्हिल, गियर पम्प, थोपा सिँचाइ, स्प्रिङ्कलर सिँचाइ आदिको निर्माण व्यवस्थापन गर्न बढीमा रु. १,५०,०००।- सम्म खर्च गर्न सकिने छ । जलश्रोत ऐन २०४९ अन्तर्गत मान्यता पुरा हुने गरी स्थापित उपभोक्ता संस्था र गा.पा अन्तर्गत वा अरु कसैबाट कृषि सेवाको लागि स्थापित कृषक समूहहरु जस्ता उपभोक्ताहरुको सहभागितामा कार्यान्वयन योजना तयार पारी कार्य सम्पादन गर्नुपर्नेछ ।

१०.१.५ द्रष्टव्यः आयोजना छनौट गर्नु अगाडि देहायका आधारहरुलाई ध्यान दिनुपर्नेछ । □

कृषकसमूहकोलागि आयोजना छनौट गर्ने सम्बन्धमा गा.पा. अन्तर्गत वा अन्य निकायबाट गठन एवं दर्ता भई कम्तिमा एक वर्षको अवधि पुरा गरेका, नियमित बैठक बस्नुका साथै समूह सञ्चालन पद्धति एवं प्रकृयाहरु अनुसार सञ्चालन भैरहेका र कृषि सेवाको लागि सकृय रुपले गा.पा.को सम्पर्कमा रही कृयाशील रहेका कृषक समूहहरुको लागि मात्र आयोजना छनौट गरिनेछ ।

सतह सिँचाइ तथा पोखरी निर्माण गर्ने सन्दर्भमा सामूहिक सिँचाइलाई केन्द्रित गरिनेछ ।

जनसहभागिताको आधारमा स्थानीय श्रोतको बढी परिचालन गर्न सक्षम उपभोक्ता समिति वा संस्था/कृषक समूहलाई केन्द्रित गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने उद्देश्य अनुरूप सहभागी संस्थाले कूल लागतको न्यूनतम १५ प्रतिशत रकम नगद वा श्रमदान वा जिन्सी वा तीनै थरी सहयोगको रुपमा व्यहोर्नु पर्नेछ ।

सामूहिक सिँचाइका लागि जाली, पम्प आदि व्यवस्था गरी तत्कालिन सिँचाइ व्यवस्था गरिनेछ ।

दलित, मुक्त कमैया, सामाजिक रुपमा पिछडिएका तथा विपन्न वर्गका समूहहरुको हितलाई विशेष रुपले व्यवस्थपन गरिनेछ ।

महिला कृषक समूहहरुको सहभागिता हुने गरी आयोजना छनौट हुनेछ । □

आयमूलक कृषि व्यवसायीकरण तर्फ उन्मुख गराउने कार्यक्रम सञ्चालन भएका स्थलहरुमा सिँचाइ सुविधा पुर्याउने दृष्टिकोण राखिनेछ ।

यथासम्भवनिर्धारित पकेटहरुको उत्पादन कार्यक्रममा टेवा पुग्नेगरी आयोजनाको छनौट हुनेछ । बाढी पहिरो आदिले क्षति पुर्याएका चालु सिँचाइ कुलाहरुमा स-साना दुरीमा ह्युम पाइप र पोलिथिन पाइप व्यवस्था गरी तत्कालिन सिँचाइ समस्या समाधान गर्ने जस्ता सिँचाइ सेवाका कार्यहरुलाई सहयोग पुर्याइनेछ ।

□

सहकारी संस्था/उपभोक्ता समिति/कृषक समूहहरुबाट कार्यक्रमको लागि जायज मांग आउनुपर्ने र तिनको कार्यान्वयनमा अनिवार्य सहभागिता हुनुपर्नेछ ।

प्रतिकूल वातावरणीय असर न्यून पार्ने किसिमका आयोजनाहरुलाई प्रोत्साहित गरिनेछ । □

छनौट भएका आयोजना सोही आर्थिक वर्ष भित्र पुरा हुनुपर्नेछ ।

१०.२ प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम

सिँचाईको सुविधा नपुगेको तथा आंशिक सिंचित क्षेत्रहरुमा कम लागतमा वर्षातको पानी, खेर गैरहेको पानी संकलन गरी कृषकहरुलाई सिँचाइ सुविधा उपलब्ध गराउन लाभन्वित वर्गको आर्थिक साझेदारीमा प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्य गर्न गराउन यो प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । सिंचित क्षेत्रको विस्तार गर्दै कृषि क्षेत्रको व्यवसायीकरण, विविधिकरण तथा सघनीकरण मार्फत खाद्य सुरक्षा तथा गरिवी निवारणमा टेवा पुर्याउने पृष्ठभूमिमा सञ्चालन गरिने यो कार्यक्रम व्यावसायिक कृषक उद्यमी/ कृषक समूह/कृषि सहकारी संस्था/उपभोक्ता संस्थालाई उपलब्ध गराईने छ ।

१०.२.१ कार्यक्रमको उद्देश्य:-

सिंचाइको सुविधा नपुगेका तथा आंशिक सिंचित क्षेत्रहरुमा कम लागतमा प्लाष्टिक पोखरी निर्माण गरी कृषि क्षेत्रहरुको व्यवसायीकरण, विविधकरण तथा सघनीकरण मार्फत खाद्य सुरक्षा तथा गिरवी निवारणमा टेवा पु-याउने कार्यक्रमको उद्देश्य रहेको छ ।

१०.२.२ कार्यक्रम सञ्चालन प्रकृया

सूचना प्रवाह- गा.पा.ले प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा अपनाउनुपर्ने आधारहरु तथा कार्यविधि बारे गा.पा.को सूचना पाटी, स्थानीय संचार माध्यम, कृषि सेवा केन्द्र तथा वडा कार्यालय मार्फत अधिकतम सूचना प्रवाह गराइनेछ ।

निवेदन सङ्कलन- उपयुक्त कार्यक्रम अन्तरगत सञ्चालन हुने कुनै पनि आयोजनाको कार्यान्वयनको लागि सहकारी संस्था/उपभोक्ता समिति वा संस्था/कृषक समूह/व्यावसायिक कृषक उद्यमीबाट दर्ताको प्रमाण-पत्र र समुहको निर्णय सहित निवेदन मांग फाराम गाउँपालिकामा दर्ता गराउनु पर्नेछ ।

१०.२.३ छनौट तथा कार्यक्रम सम्पन्न प्रकृया:-

यो कार्यक्रम व्यावसायिक कृषक उद्यमी/ कृषक समूह/कृषि सहकारी संस्था/उपभोक्ता संस्था वा समितिलाई उपलब्ध गराईने छ ।

गाउँपालिकामा प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रमबारे सेवाग्राहिबाट मांग भई आएका निवेदनहको प्रारम्भिक छनौट गरिनेछ । गाउँपालिकामा सिँचाइ सुविधा नपुगेका सुख्खा क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिई कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

यसरी छनौट भएका आयोजनाहरूको लागत इस्टिमेट गाउँपालिकाबाट तयार गरिनेछ ।

प्लाष्टिक पोखरी निर्माणका लागि कृषकहले गाउँपालिकाको स्विकृत नमुना डिजाइनको आधारमा स्वीकृत लागत डिजाइन अनुसार निर्माण गर्नु पर्नेछ ।

प्राविधिकको डिजाइन ईस्टिमेटको आधारमा स्थानीय आवश्यकता र सम्भाव्यता अनुसार सो भन्दा बढी क्षमताको पोखरी निर्माण गर्न पनि सकिनेछ ।

प्लाष्टिक पोखरी निर्माणको लागि उपभोक्ताले आफ्नै पहल र श्रमदानमा खाडल खन्ने प्रतिवद्धता गर्नु पर्नेछ र खाडल खन्ने काम सम्पन्न भईसकेपछि मात्र स्थलगत अनुगमन पश्चात छनौट भएका अयोजनालाई गाउँपालिकाले प्लाष्टिक सिट, गटर, पाइप, तथा अन्य आवश्यक निर्माण सामग्रीहरू अनुदान स्वरुप उपलब्ध गराउनेछ ।

छनौट भएका आयोजना सोही आर्थिक वर्ष भित्र पुरा हुनुपर्नेछ ।

१०.२.४ प्लाष्टिक पोखरी (बर्षातको पानी संकलन प्रयोजन) निर्माणका प्राविधिक पक्षहरू:

पोखरी निर्माण स्थल छनौट

प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्य सो क्षेत्रमा लगाईने बाली र सिँचाइ गरिने क्षेत्रफलमा निर्भर गर्दछ । त्यसैले प्लाष्टिक पोखरी निर्माण गर्दा दीर्घकालिन सोचाईका साथ निर्माण गरीनेछ। पोखरीनिर्माण गर्दा निम्न कुराहरूमा ध्यान पु-याउनु पर्नेछ ।

पोखरी निर्माण स्थल खेती गरिने जग्गा भन्दा सकभर अग्लो ठाउँमा हुनु पर्दछ तर धेरै भिरालो भने हुनु हुँदैन ।

पोखरी निर्माण गर्दा छानाको र भलको पानी समेत लैजान मिल्ने गरी छनौट गर्नुपर्छ ।

रुखको छहारी मुनी पोखरी बनाउनुपर्नेछ जसले पानी उडेर जाने समस्यालाई केही हदसम्म कम गर्न सकिन्छ र प्लाष्टिकको आयु समेत बढ्छ ।

माटोको किसिम अनुसार प्लाष्टिक पोखरीको आकार निर्धारण गरिनेछ ।

पोखरी निर्माणको लागि खाडल खन्दा माटोलाई डिलमा राखी पोखरी बनाउनु पर्नेछ । साथै सुरक्षाको हिसाबले पोखरीलाई स्थानीय सामाग्रीको प्रयोग गरी बारबन्देज गर्नु पर्नेछ ।

पोखरीको भित्ता ठाडो हुने गरी बनाउनु हुँदैन । पोखरीको माथिल्लो सतहको लम्बाई र चौडाई भन्दा पिंथको लम्बाई र चौडाई केही कम हुनु पर्नेछ ।

खाडलमा प्लाष्टिक बिछ्याउनु अघि पोखरीमा भएका ढुङ्गा, माटो, काठ आदि हटाई माटोलाई हिल्याई १५ सेन्टीमीटर जति ढुङ्गा रहित लेसिलो माटोले लेपन गर्नु पर्नेछ ।

पोखरीमा पानी भरिएपछि व्यवस्थित निकास दिनका लागि डिलको कुनै स्थानमा १५ सेन्टीमीटर गहिरो नाली बनाउनु पर्नेछ ।

पोखरीमा चाहिने प्लाष्टिकको मोटाई २५० देखि ३०० जी.एस्.एम. (Gram per Square meter) को सिलपोलिन प्लाष्टिक हुनु पर्नेछ ।

श्री मान् प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत ज्यू

आमचोक गा.पा. भोजपुर

बिषयः -साना सिचाईको लागि प्लाष्टिक पोखरी उपलब्ध गराई पाउँ बारे ।

महोदय ,

उपरोक्त सम्बन्धमा यस गाबाट संचालन हुने साना सिचाई अन्तरगत सुख्खा .पा. तरकारी खेती गर्नको लागि यस कृषक क्षेत्रमा पानी संलगन गरी बिभिन्न खाले .पा.समुहलाई प्लाष्टिकपोखरीकआबश्यकरहेकोले यस गाको कृषि शाखामा उपलब्धरहेको पोखरीको नक्साअनुसार पोखरी तयार गर्ने गरी १ थान प्लाष्टिक पोखरीको सामग्री उपलब्ध गराई दिनु हुन समुहको निर्णय प्रतिलिपी यसै निवेदन साथ संलगन राखि पेश गरेको ब्यहोरा अनुरोध गरिन्छ।

निवेदक

समुहको नाम:-

ठेगाना:—आमचोक -

समुहको छाप

टोलको नाम:-

पेश गर्नेको नाम:-दस्तखत:-पद:-

प्लाष्टिक पोखरी निर्माण कार्यक्रम सम्बन्धी सम्झौता पत्र

१. यो सम्झौता पत्र गाउँपालिका कार्यालय (यसपछि प्रथम पक्ष भनिने) र सहकारी संस्था/कृषक समूह/जल उपभोक्ता संस्था/व्यावसायिक कृषक उद्यमी (यसपछि दोस्रो पक्ष भनिने) बीच प्लाष्टिक पोखरी निर्माण योजना कार्यान्वयन प्रयोजनको लागि गरिएको छ ।

२. यो सम्झौता, सम्झौता भएको मिति देखि प्रारम्भ भएको मानिनेछ ।

३. उपभोक्ता समूहहरुले सम्झौता भएको मितिले १५ दिन भित्र कार्य शुरु गर्नुपर्नेछ ।

४. यस प्लाष्टिक पोखरी निर्माण योजनाको निर्माण कार्य उपभोक्ता समूह आफैले गर्नुपर्नेछ । आफुले नगरी दोस्रो व्यक्ति वा संस्थालाई ठेक्कामा दिई गराउन पाइने छैन ।

५. गाउँपालिकाले उपभोक्ता समूहलाई (इस्टिमेट अनुसारको कार्य सञ्चालन गर्न; कार्यक्रम को प्रकृति अनुसार फरक पर्ने) प्लाष्टिक पोखरीको डिजाइन बमोजिम खाल्डो खन्ने कार्य सम्पन्न भईसकेपिछ प्लाष्टिक सिट, गटर, पाइप, तथा अन्य आवश्यक निर्माण सामग्रीहरु अनुदान स्वरुप उपलब्ध गराउनेछ ।

६. उपभोक्ता समूहले यसै योजनाको लागि आफ्नै समूहको श्रोत वाहेक कुनै सरकारी, गैर सरकारी संघ संस्थाबाट सहयोग, अनुदान आदि प्राप्त गरेको भएमा सो को जानकारी गा.पा.को कार्यालयलाई जानकारी गराउनुपर्नेछ । ७. उपभोक्ता समूहले काम गर्दा गा.पा.को कार्यालयबाट खटिएका प्राविधिकहरुले दिएको निर्देशन अनुसार गर्नुपर्नेछ ।

८. यस योजनाको निर्माण कार्य सोही आ.व. भित्र सम्पन्न गर्नुपर्नेछ ।

९. उपभोक्ता समूहको लापरवाहीको कारणबाट कार्य सम्पन्न नभई हानी नोक्सानी भएमा त्यसको सम्पूर्ण जिम्मेवारी उपभोक्ता समूहको हुनेछ ।

१०. यो पोखरी कृषि बालीमा सिँचाई प्रयोजन बाहेक अन्य प्रयोजनका लागि प्रयोग गर्न पाइने छैन ।

११. सम्झौता भएको मिति देखि दिन भित्र यो सम्झौता वमोजिमको सम्पूर्ण कार्य (डिजाइन, इस्टिमेट अनुसार) पूर्ण रुपमा सम्पन्न गरी सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।

१२. आयोजना सम्पन्न पश्चात् सो को मर्मत सम्भार सम्बन्धी कार्य सम्बन्धित उपभोक्ता समूहको नै हुनेछ ।

१३. निर्माण कार्य अथवा यस सम्बन्धी कुनै विवाद आएमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय नै अन्तिम मानिनेछ ।

१४. यो सम्झौतामा उल्लेख भएका कुराहमा यस बमोजिम र अन्य कुराहरूमा प्रचलित ऐन नियम अनुसार हुनेछ ।

<p>प्रथम पक्षः शाखा प्रमुखको हस्ताक्षर मिति</p>	<p>द्वितीय पक्षःअध्यक्ष/प्रतिनिधि को नामः हस्ताक्षर सम्पर्क नं. मितिः उपभोक्ता संस्था/ समूह/ सहकारी/ फार्मको नामः संस्थाको छापः साक्षिहरुः १..... २.....</p>
---	---

१०.३ युवा लक्षित कार्यक्रम

१०.३.१ पृष्ठभूमि

देशको कुल ग्राहस्थ्य उत्पादनको एक तिहाइ भन्दा बढी कृषि क्षेत्रबाट प्राप्त हुने र दुइ तिहाइ भन्दा बढी जनसंख्या रोजगारी तथा जिविकोपार्जनका लागि यस क्षेत्रमा निर्भर रहने भएकोले अर्थतन्त्रमा कृषि क्षेत्रको महत्वपूर्ण भूमिका रहेको स्पष्ट छ । त्यस्तै उत्पादनशिल युवाहरु वैदेशिक श्रम बजारमा प्रवेश हुने गरेका छन् । यसै सन्दर्भमा युवाहरुलाई कृषि क्षेत्रमा आकर्षित गरी कृषि उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने र कृषि क्षेत्रको व्यवसायीकरण वाट आय आर्जन वढाउने उद्देश्यले युवा लक्षित कृषि व्यवसाय संचालनार्थ प्रतिस्पर्धी रुपमा अनुदान प्रवाह गर्न “युवा लक्षित कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि ” तयार गरिएको हो। युवा लक्षित कार्यक्रम” भन्नाले युवाहरुलाई कृषि क्षेत्रमा आकर्षित गर्न प्रविधि,

तालिम तथा बीउ पूँज सहितको व्यवसायिक तरकारी खेती, मौरीपालन र च्याउ खेती/ आदिउत्पादन कार्यक्रम हो।

यो कार्यक्रम संचालनको लागि १८ देखि ५० बर्ष सम्मका नेपाली नागरिक हुनुपर्नेछ । मौरीपालनमा एक पकेट क्षेत्रमा कम्तीमा २०० मौरी गोला सहितको घर सहितको “क्लष्टर” र च्याउको हकमा एकै पकेट क्षेत्रमा कम्तीमा पनि १४×२२ वर्ग फीटका ४०वटा प्लाष्टिक घर निर्माण गरिएको क्षेत्रमा संचालन गर्न सकिनेछ भने तरकारी खेतको हकमा कम्तीमा ५ रोपनी क्षेत्रफलमा कम्तीमा १ वटा प्लाष्टिक टनेल निर्माण गरेर संचालन गर्नुपर्दछ ।

१०.३.२ उद्देश्य

यस कार्यविधिका उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेको छः-

- (क) तरकारी, च्याउ र मौरीपालन व्यवसाय संचालनको लागि आवश्यक पर्ने प्रविधि तथा प्रतिस्पर्धी अनुदान प्रदान गर्ने ।
- (ख) युवाहरूको लागि स्वदेशमा रोजगारीको अवसरहरू श्रृजना गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।
- (ग) युवाहरूको आय आर्जनमा टेवा पुऱ्याइ कृषक परिवारको जिवनस्तरमा सुधार ल्याउन सहयोग पुऱ्याउने
- (घ) कृषिजन्य वस्तुको उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि गर्ने ।

१०.३.३ युवा लक्षित कार्यक्रम तथा कार्यक्रम सञ्चालन विधि:

युवा लक्षित कार्यक्रम अन्तर्गत देहाय बमोजिमका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छन् ।

- क. युवा लक्षित व्यावसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रम
- ख. युवा लक्षित मौरीपालन कार्यक्रम
- ग. युवा लक्षित च्याउ उत्पादन कार्यक्रम

१०.३.४ युवा लक्षित ब्यवसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रम छनौटका आधारहरू :

लक्षित व्यवसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालनार्थ युवा कृषक तथा क्षेत्र छनौटका आधारहरू देहाय बमोजिम हुनेछन् ।

- क) तरकारी खेती गरिने स्थल प्राविधिक, भौगोलिक तथा आर्थिक दृष्टिकोणले उपयुक्त हुनुपर्ने छ ।
- ख) तरकारी खेतीको लागी जमीन आफ्नै वा भाडामा लिएर गर्न सकिने छ । स्कीम संचालन गर्ने यूवा गाउँपालिकाको स्थायी वासिन्दा हुनु पर्ने बाध्यकारी नभए पनि सम्बन्धित गाउँपालिका क्षेत्र भित्रै खेतीको लागि प्रस्ताव गरेको हुनुपर्ने छ ।

- ग) व्यवसायिक तरकारी खेतीको लागि सम्बन्धित युवाहरूले स्कीमको कूल लागतको ५०% भार व्यहोर्नु पर्नेछ । उक्त भार रकम/श्रमदान/जिन्सी वा तिनै थरी गरी हुन सक्ने छ ।
- घ) महिला, दलित, सामाजिक रुपमा पिछडिएका तथा विपन्न युवावर्गको हितलाई विशेष प्राथमिकता दिईने छ ।
- ङ) स्कीमछनौट गर्दा गा.पा.कोकार्यालयले निर्धारण गरेको पकेट क्षेत्र वा सो आसपासका क्षेत्रलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- च) वातावरणीय अनुकूलका स्कीमहरूलाई प्रोत्साहित गरिने छ ।
- छ) अन्य सरकारी तथा गैह्र सरकारी निकायका अन्य कार्यक्रमबाट तरकारी खेती प्रयोजनका लागि सहयोग नलिएको स्कीम छनौट गरिने छ ।
- ज) एक पटक अनुदान पाएका कृषक / सगोलमा रहेका कृषक परिवारलाई पूनः अनुदान दिईने छैन ।
- झ) छनौट भएका स्कीमहरू सोही आर्थिक वर्ष भित्र पुरा हुनुपर्दछ ।
- ञ) यो कार्यक्रम संचालनको लागि ५ देखि ५० वर्ष सम्मका नेपाली नागरिक हुनुपर्नेछ ।
- ट) मौरीपालनमा एक पकेट क्षेत्रमा कम्तीमा २०० मौरी गोला सहितको घर सहितको "क्लष्टर" र च्याउको हकमा एकै पकेट क्षेत्रमा कम्तीमा पनि १४×२२ वर्ग फीटका २०वटा प्लाष्टिक घर निर्माण गरिएको क्षेत्रमा संचालन गर्न सकिनेछ भने तरकारी खेतको हकमा कम्तीमा ५ रोपनी क्षेत्रफलमा कम्तीमा २ वटा प्लाष्टिक टनेल निर्माण गरेर संचालन गर्नुपर्दछ ।

१०.३.५ युवा लक्षित व्यवसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रम संयोजक र निजको दायित्व :

युवा लक्षित व्यवसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालनार्थ कार्यक्रम संयोजक (गा.पा.कार्यालयले तोके बमोजिम हुने) र निजको दायित्व देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- क) संयोजकले गा.पा.मा तरकारी खेतीमा देखिएको समस्या हेरी नियमित निरीक्षण, अनुगमन, समस्या समाधान जस्ता कार्यहरू गर्नुपर्नेछ ।
- ख) प्रत्येक स्कीम सम्बन्धि भए गरेका कार्यहरूको अभिलेख राख्नुपर्नेछ ।

१०.३.६ युवा लक्षित व्यवसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन प्रकृया:

युवा लक्षित व्यवसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालनार्थ कार्यक्रम सञ्चालन प्रकृया देहाय बमोजिम हुनेछ ।

- क) सूचना प्रवाह: गा.पा.ले युवा लक्षित व्यवसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा अपनाउनु पर्ने आधारहरू तथा कार्यविधी बारे, गा.पा.,स्थानिय पत्र पत्रिका, कृषि सेवा केन्द्र, वडा कार्यालय तथा स्थानीय एफ.एम. मार्फत अनुसूचि सूचना प्रवाह गराउनु पर्नेछ ।

ख) आवेदन : उपरोक्त कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन हुने कुनै पनि ब्यवसायिक तरकारी उत्पादन कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि विदेशबाट फर्केका, विदेश जान लागेका तथा स्थानिय बेरोजगार युवाहरुबाट गा.पाको कार्यालय वा सम्बन्धित वडा कार्यालयमा आवेदन पेश गर्नुपर्नेछ । वडा कार्यालयमापेश हुन आएका स्कीमहरु वडा कार्यालयले गा.पा. मा सिफारिस साथ स्कीम दर्ता गराउनु पर्नेछ ।

ग) स्कीम : आवेदनको साथमा तोकिएको ढाँचामा आफूले गर्न चाहने स्किमको संक्षिप्त कार्ययोजना पेश गर्नुपर्नेछ ।

- ✓ तरकारी खेतको हकमा हरेक स्किममा थोपा सिंचाई सहितको २ ओटा प्लाष्टिक घर अनिवार्य समावेश हुनुपर्नेछ ।
- ✓ मौरीपालनकोहकमामौरीपालन गरिने स्थल प्राविधिक, भौगोलिक तथा मौरी चरनको हिसाबले उपयुक्त हुनु पर्ने छ । मौरीचरनको लागि आवश्यक पर्ने फलफूल, जंगली फूल, च्यूरीको बोटहरु भएको दक्षिण मोहडा भएको क्षेत्रमा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने क्लष्टरहरुलाई प्रथामिकता दिनु पर्ने छ । व्यावसाय संचालन गर्ने युवा नेपालको नागरिक भई तोकिएको क्षेत्रको स्थायी बासिन्दा नभए पनि एउटै क्लष्टरमा (पकेट क्षेत्र) रही काम गर्न सहमत हुनु पर्ने छ । एक क्लष्टरमा कम्तिमा पनि १० जना युवा सम्मिलित भई एक स्थानमा २०० वटा भन्दा बढि उन्नत मौरी घर राख्ने व्यवस्था गर्नु पर्ने छ । मौरीको घर, गोला उत्पादन, मौरीजन्य सामाग्री उत्पादन, विक्री वितरण र महको प्रशोधन सम्बन्धि कार्य गर्ने गरी प्रस्ताव पेश गर्न सकिने छ । ब्यवसायिक मौरीपालनको लागी सम्बन्धित युवाहरुले स्कीमको कूल लागतको १०% भार व्यहोर्नु पर्नेछ । उक्त भार नगद/श्रमदान/जिन्सी वा तिनै किसिमको हुन सक्ने छ ।
- ✓ च्याउ खेती गरिने स्थल प्राविधिक, भौगोलिक तथा आर्थिक दृष्टिकोणले उपयुक्त हुनुपर्ने छ । च्याउ खेती व्यावसाय सञ्चालन गर्दा एक पकेट क्षेत्रमा कम्तीमा २० वटा प्लाष्टिक घरमा खेती गर्न क्लष्टरको रुपमा सञ्चालन गरिने छ । ब्यवसायिक च्याउ उत्पादन कार्यक्रमको लागि सम्बन्धित युवाहरुले स्कीमको कूल लागतको १०% भार व्यहोर्नु पर्नेछ । उक्त भार नगद/श्रमदान/जिन्सी वा तीन वटै श्रोत गरी हुन सक्ने छ । महिला, दलित, मुक्त कमैया तथा सामाजिक रुपमा पछाडि पारिएका युवाहरुको हितलाई विशेष प्राथमिकता दिईने छ । च्याउ उत्पादनको हकमा ताजा च्याउ उत्पादन, च्याउको विउ उत्पादनमा प्रस्ताव पेश गर्न सकिने छ ।
- ✓ वातावरण अनुकूलका स्कीमहरुलाई प्रोत्साहित गरिने छ ।

- ✓ कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने च्याउको वीउ, प्लाष्टिक, मौरी गोला सहितका धारहरूको आपूर्ति तोकिएका श्रोत केन्द्रहरूबाट हुनेछ ।

१०.३.७ छनौट प्रक्रिया:

पेश भएका स्कीमहरू मध्ये छनौट समितिबाट सिफारिस भएका स्कीमहरूलाई गा.पा. कार्यालयबाट स्वीकृत गरि सम्झौता गराई देहाय अनुसार प्रक्रिया बमोजिम अनुदान रकम प्रवाह गरि कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१) तरकारी खेति तथा च्याउ खेतिको हकमा प्रति स्कीम बढीमा रु. ४०,०००/-सम्मर मौरी पालनको हकमा प्रति स्कीम बढीमा रु. ८०,०००/-सम्म अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ । च्याउ र मौरी पालन व्यवसायको स्कीम क्लष्टरमा मात्र स्वीकृत गरिने छ ।

२) स्कीम स्वीकृति पश्चात् गा.पालेउक्त कार्यक्रमको लागि अनुदान रकम बैंक खातामा उपलब्ध गराउने छ । यसरी अनुदान रकम उपलब्ध गराउंदा दुई किस्तामा अनुदान उपलब्ध गराइनेछ । गा.पा.को छनौट समितिबाट कार्यक्रम स्वीकृत भई गा.पा. संग सम्झौता भएपछि पहिलो किस्तामा ५०% अनुदान रकम उपलब्ध गराइनेछ । कार्यक्रम सम्पन्न भए पछि आवश्यक कागजात तयार गरी दोस्रो किस्ताको भुक्तानीका लागि पेश गर्नु पर्नेछ तर दोस्रो किस्ताको रकम प्राप्त गर्नका लागि प्रथम किस्ताको रकम फरफारक भएको हुनु पर्नेछ । गा.पालेअनुगमन गरी सन्तोषजनक रुपमा कार्यक्रम सम्पन्न भएको पाइएमा दोश्रो किस्ताको रकम भुक्तानी दिइनेछ । यस्तो अनुदान रकम व्यवसायिक तरकारी खेती गर्न आवश्यक पर्ने वीउ, मल, विषादी, प्लाष्टिक, सिचाईको पाईप, होर्डिङ्ग बोर्ड, सामाजिक लेखा परिक्षण तथा तरकारी उत्पादन गर्न आवश्यक पर्ने अन्य सामग्री आदिमा समेत खर्च गर्न सकिनेछ ।

३) यूवा कृषकहरूले प्रति सिजन ५ रोपनीका दरले २ सिजनमा (हिउदे र वर्षे) तरकारी खेती गर्नु पर्नेछ ।

४) च्याउ तथा मौरीपालन स्कीमकार्यक्रम सञ्चालन गर्न आवश्यक पर्ने च्याउको वीउ, प्लाष्टिक, मौरी गोला सहितका धारहरूको आपूर्ति तोकिएका श्रोत केन्द्रहरूबाट हुनेछ ।

५)सम्बन्धित युवाहरूद्वारा कार्यक्रम संचालन पेश भएको स्कीम र सम्झौता अनुसार कार्यक्रम संचालन हुनुपर्ने छ ।

६)च्याउको वीउ किटको रुपमा बितरण गर्दा च्याउ वीउको प्याकेट र प्लाष्टिक ब्याग निःशुल्क बितरण गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१०.३.८ कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन :

युवा कृषकहरुले स्कीम र सम्भौता अनुसार कार्यक्रम पूर्णरूपले सम्पन्न भईसकेपछि, गा.पा.मा तोकिए बमोजिमको ढाँचामा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ ।

१०.३.९ विविध:

क) अनुगमन तथा मूल्यांकन व्यवस्था : गाउँपालिकाको कृषि शाखाबाट नियमित अनुगमन गरि अनुगमन तथा मूल्यांकनको प्रतिवेदन अनिवार्य रूपमा तयार गरिनेछ ।

ख) कारवाहीको व्यवस्था : प्रस्ताव स्वीकृत भएका युवा कृषकहरुले स्कीम र सम्भौता अनुसार कार्यक्रम सम्पन्न नगरी प्राप्त अनुदानलाई दुरुपयोग गरेको पाइएमा प्रचलित ऐन नियम तथा कानून बमोजिम कार्यवाही गरी रकम असुल उपर गरिने छ ।

ग) प्रचलित कानून लागूहुने : युवालक्षित कार्यक्रम कार्यान्वयनको सम्बन्धमा प्रचलित कानूनमा उल्लेख भएकोमा सोही बमोजिम तथा उल्लेख नभएको रकमको हकमा यसै कार्यविधि बमोजिम कार्यान्वयन हुनेछ ।

घ) विमा : हरेक युवा लक्षित स्कीमले सम्भाव्यताको आधारमा विमा गराउनु पर्नेछ । तरकारी खेती/च्याउ/मौरीपालन सम्बन्धि युवा लक्षित कार्यक्रमको प्रस्ताव आव्हानको सूचनाको ढाँचा

सूचना । सूचना ॥ सूचना ॥

यस आमचोक गाउँपालिकाको आ.व. २०...../..... को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार यूवाहरुलाई तरकारी खेती /च्याउ / मौरीपालन सम्बन्धि कार्यक्रमको माध्यमबाट स्वरोजगार प्रवर्द्धन गर्ने कार्यक्रम रहेको हुँदा ईच्छुक १८ देखी ५० वर्ष उमेरका अर्ध वेरोजगार/वेरोजगार यूवा/यूवतीहरुबाट दरखास्त पेश गर्नु हुनको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ । यो सूचना प्रथम पटक प्रकाशन भएको मितिले १५ दिन भित्रमा तोकिएको ढाँचा

अनुसारको आवेदन फाराममा दरखास्त दिनु होला । पूनश्चः आवेदन साथ तपशिल अनुसारका कागजातहरु संलग्न राख्न समेत यसै सूचना द्वारा सूचित गरिन्छ ।

तपशिल

१. गउँपालिका कार्यालयबाट तोकिए अनुसारको आवेदन फाराम ।
२. कार्यक्रमको संक्षिप्त कार्य योजना ।
३. नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपि ।
४. अन्य प्रमाणित प्रमाण पत्रहरु (तालिम, शैक्षिक योग्यता आदी) को प्रतिलिपिहरु ।

तरकारी खेती/च्याउ/मौरी सम्बन्धि कार्यक्रममा आनुदान सहयोग प्राप्त गर्नको लागि दिईने आवेदन-पत्र

श्रीमान् प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यू,

आमचोक गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय

बालुँखा, भोजपुरा

विषय : युवा लक्षित अनुदान सहयोग कार्यक्रम उपलब्ध गराई पाउँ ।

महोदय,

मलाई उक्त अनुदान सहयोग प्राप्त गरी कार्य गर्न तिब्र ईच्छा भएकोले निम्नानुसार कागजात राखी निवेदन गर्दछु । मैले अनुदान सहयोग प्राप्त गरेमा निर्धारित प्रकृया अनुसार कार्य गर्नेछु । पूनश्चः तपशिल अनुसारका कागजातहरु यसै निवेदन साथ संलग्न राखेको व्यहोरा समेत अनुरोध गर्दछु ।

तपशिल

१. कार्यक्रमको संक्षिप्त कार्ययोजना
२. नेपाली नागरिकताको प्रमाणित प्रतिलिपी
३. फर्म/समूह/समिति/सहकारी सम्बन्धित निकायमा दर्ता भएको प्रमाणको प्रतिलिपि वा व्यक्तिगत कृषक
४. अन्य प्रमाणीत प्रमाण पत्रहरु (तालिम, शैक्षिक योग्यता) आदिका प्रतिलिपीहरु)
५. वैदेशिक रोजगारवाट फर्केकाको हकमा पासपोर्टको प्रतिलिपि
६. फर्म/समूह/समिति/सहकारिका सदस्यहरुको परियोजना प्रस्ताव पेश गर्न र परियोजना छनौट भएमा कार्यान्वयन गर्ने प्रतिवद्धता ।

निवेदकको नाम :

दस्तखत :

ठेगाना :

फोन नं.

संघ/संस्थाको सिफारिस

यस संघ/संस्था/सहकारी को मिति
..... को निर्णय अनुसार निवेदनकर्तालाई
कार्यको लागि यस को जमानतमा मांग गरे बमोजिमको रु.
..... अनुदान सहयोग उपलब्ध गराई दिन हुन अनुरोध गर्दछौ ।

सिफारिस गर्ने पदाधिकारीको

नाम :

पद :

दस्तखत र मिति :

संघ/संस्थाको नाम र ठेगाना :

सम्पर्क नं. :

संस्थाको छाप :

तरकारी खेती/च्याउ / मौरी सम्बन्धि कार्यक्रमको अवधारणा पत्रको संक्षिप्त कार्य योजना

उद्यमी युवा/युवतीको नाम थर ठेगाना जिल्ला
गाउँपालिका..... वडा नं. वडा नं. टोल :
संचालन गर्न खोजेको व्यवसाय सहयोग स्वरुप माग गरेको अनुदान
रकम/लगानी : आफ्नो लगानि आफ्नो पारिवारिक श्रम
..... व्यवसायबाट उत्पादन हुने वस्तु उत्पादित कृषि वस्तुको
परिमाण बजार योग्य परिमाण व्यवसायले वातावरणमा
नकारात्मक प्रभाव पार्छ/पाउँदैन फर्म,समूह,समिति,सहकारीको नाम
..... सम्पर्क नम्बर ठेगाना व्यवसाय
संचालन गरिने स्थान :

संचालन गरिने कार्य विवरण:

क.सं.

१.

२.

३.

४.

संचालन गरिने क्रियाकलाप

अनुदान सहयोगः.....नीजि लगानीः..... जम्मा लगानीः.....

व्यवसाय गरेको भए, विगत कति वर्ष देखि निरन्तर गरि रहेको वर्ष.....महिना.....

व्यवसायको लागि श्रमको व्यवस्थापन : क) पारिवारिक ख) बाहिर बाट ग) दुवै तर्फ बाट

पेश गर्नेको नाम, थर :

दस्तखत :

मिति:

पद/छाप : (संस्थाको हकमा) :

तरकारी खेती / च्याउ / मौरीपालन सम्बन्धि कार्यक्रम संचालनको लागि गरिने सम्झौता-पत्र

बालुँखा गाउँपालिकाको कार्यालय मार्फत संचालन गरिने चालु आ.व.
को स्वीकृत यूवा लक्षित कार्यक्रम संचालन गर्न
बालुँखा गाउँपालिकाको कार्यालय (यस भन्दा पछाडि पहिलो पक्ष भनिने) र
विशिष्टताको आधारमा छनौट भएका यूवा कृषक श्री/सुश्री/श्रीमती
(यस भन्दा पछाडी दोश्रो पक्ष भनिने) विच तपशिलका शर्तनामाका आधारमा कार्यक्रम
सम्पन्न गर्न सम्झौता/सहमति भई यो सम्झौतामा सहिछाप गरि दियो ।

१. पहिलो पक्षले दोश्रो पक्षलाई व्यवसाय संचालनको लागि कार्ययोजना अनुसार २ किस्तामा /कार्यविधि

अनुसार सामाग्री वा सोभै नगद/ड्राफ्ट/चेक अनुदान स्वरुप उपलब्ध गराउने छ ।

२. दोश्रो पक्षले पहिलो पक्षबाट आवश्यक प्राविधिक सहयोग प्राप्त गरी आफूले आवेदन गरे अनुसारको व्यवसाय संचालन गर्नेछ ।

३. पहिलो पक्षले नियमित रुपमा व्यवसाय संचालन गरे नगरेको अनुगमन गर्नेछ ।

४. यस सम्झौता उल्लेखित काम गर्दा परि आउन सक्ने कुनै पनि प्राकृतिक प्रकोप/भवितव्यको पूर्ण जिम्मेवारी दोश्रो पक्ष स्वयं आफै हुनेछ ।

५. यस सम्झौतामा उल्लेख भए भन्दा अन्य व्यहोराको हकमा प्रचलित नियम कानुन बमोजिम हुने छ ।

पहिलोपक्ष	दोश्रो पक्ष
गाउँपालिकाको कार्यालयको तर्फबाट सहि गर्ने	युवा उद्यमी वा संस्थाको तर्फबाटसहि गर्नेको
नाम :	नाम :
पद :	पद :
दस्तखत :	दस्तखत :
मिति :	मिति :
कार्यालयको छाप :	औठाको छाप : दा. बाँ.
सम्पर्क फोन न :	संस्थाको छाप :
	सम्पर्क फोन न :

तरकारी खेती/च्याउ/मौरीपालन सम्बन्धि कार्यक्रमको प्रगति विवरण पठाउने फारामको ढाँचा

१. उद्यमी कृषकका नाम :

ठेगाना :

२. संचालित व्यवसायको नाम : ठेगाना :

३. आ.व.

४. प्रगति प्रतिवेदन अवधी :

चौमासिक/वार्षिक

क्र.स.	कार्य विवरण	ईकाई	लक्ष्य	प्रगति	आई परेका बाधा अड्चनहरु	समाधानका लागि सुझावहरु

प्रति ईकाई उत्पादित पदार्थको स्थानिय बजारको विक्रि मूल्य :

१. २. ३.

युवा उद्यमीको नाम : दस्तखत : मिति :

ठेगाना :

तरकारी खेती/मत्स्य पालन/च्याउ/मौरी सम्बन्धि कार्यक्रमको प्रस्ताव मूल्यांकन फारम

क्र.स.	द.न.	आवेदक को नाम	ठेगाना	मुलयाङ्कनको पुर्णङ्क (१००)				कुल प्राप्ताङ्क (१००)
				उद्यमीको व्यवसाय प्रतिको नुभव/तालिम (३०)	पेश गरेको कार्ययोजना (४०)	उक्त स्थानमा व्यवसायको सम्भाव्यता/उपयुक्तता (१५)	वास्तविक लक्षित वर्ग(१५)	
१.								
२.								
३.								
४.								
५.								
६.								
७.								
८.								
९.								
१०.								

छनौट समितिका पदाधिकारीहरुको नाम, थर, पद, दस्तखत र मिति :

१.

२.

३.

४.

११ बाली बिकास कायक्रम

११.१ प्रदर्शन कायक्रम

खाद्यान्न, दलहन र तेलहन बालीका लागि नतिजा प्रदर्शन कार्यक्रम

११.१.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

कुनै नयाँ प्रविधिको महत्व सिद्ध गरी कृषकहरूलाई देखाउन नयाँ प्रविधि र पुरानो प्रविधिको तुलनात्मक परिणामको लागि यो प्रदर्शन सञ्चालन गरिन्छ । अनुसन्धानद्वारा प्रमाणित भई सिफारिस गरिएका उक्त प्रविधिको नतिजालाई कृषकको स्थानीय/परम्परागत प्रविधिको नतिजासँग तुलना गरी उक्त प्रविधिहरू राम्रो र उपयुक्त छ भनेर दांजेर देखाइने तरिकालाई नतिजा प्रदर्शन भनिन्छ । यस प्रदर्शनको मुख्य उद्देश्य उक्त प्रविधिहरू पुराना प्रविधिहरू भन्दा राम्रा छन भनेर कृषकहरूलाई विश्वास दिलाई उक्त प्रविधिहरू अपनाउन लगाउनु हो ।

नतिजा प्रदर्शनमा कृषकले आफ्नै हातले प्रदर्शन गर्ने र आँखाले देख्ने हुनाले यसबारे कृषकलाई बढी विश्वास हुने हुँदा कृषकहरूले उक्त प्रविधिहरू सहजै ग्रहण गर्न सक्दछन् । नतिजा प्रदर्शनमा रासायनिक मल प्रयोग गरी वा प्रयोग नगरी रोपिएको मकैको दुई जातका बालीहरू उदाहरणको रूपमा तुलना गर्न सकिन्छ । यस्तो प्रदर्शनमा कृषकहरूलाई रासायनिक मल प्रयोग नगरिएको बालीभन्दा रासायनिक मल प्रयोग गरिएको बालीबाट उत्पादन बढी भएको भन्ने कुरा कृषकहरूलाई तुलना गरेर देखाउन सकिन्छ । त्यस्तै गरेर उन्नत जातको गहुँको बीउ र स्थानीय गहुँको बीउबाट हुने उत्पादन परिणाम पनि दाँज्न सकिन्छ ।

नतिजा प्रदर्शन गर्नाले दुवै कृषक समुदाय / प्रसार कार्यकर्ताले अन्य कृषकहरूलाई नयाँ प्रविधिबारे पूर्ण विश्वासका साथ जानकारी उपलब्ध गराउन सक्दछन् । नतिजा प्रदर्शन पूरा गर्नेलाई लामो समय लाग्ने भएता पनि सो प्रविधिको नतिजा पुरा भइसकेपछि प्रविधिहरूलाई कृषक समुदायमा ग्रहण गराउन ज्यादै प्रभावकारी भएको पाइएको छ । यस

कार्यक्रमलाई सफल बनाउन राम्ररी कार्यक्रम तर्जुमा गर्नु आवश्यक छ । खाद्यान्न बाली, दलहन, तेलहन तथा अन्य बालीहमा एकै पटक एक अथवा एक भन्दा बढी प्रविधिहरूको तुलना गरी देखाउन पनि यो शैक्षिक तरिका प्रयोग गरिने छ ।

१.१.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

- प्रदर्शित प्रविधि स्थानीय हावापानी सुहाउँदो छ भन्ने कुरा देखाउँदै नयाँ प्रविधिको उपयुक्तता सिद्ध गर्नु ।
- उक्त प्रविधि र पुरानो स्थानीय प्रविधिको नतिजा दाँजेर नयाँ उन्नत प्रविधिहरू कृषकहरूलाई ग्रहण गर्न आकर्षण गर्नु ।
- उक्त प्रविधिको प्रभाव देखाई कृषकहरूलाई आकर्षित गर्नु ।
- कृषकहरूको वातावरणमा उक्त प्रविधि प्रयोग गरी ग्रहणयोग्य छ भन्ने कुराको विश्वास दिलाउनु

१.१.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

- नतिजा प्रदर्शनको लागि जग्गा छनौट गर्दा सकभर सजिलैसँग निरीक्षण गर्न/गराउन सकिने हिसावमा सडकको छेउछाउमा छनिनेछ । गाईवस्तुले नोक्सान पुऱ्याउँने किसिमको हुनु हुँदैन ।
- नतिजा प्रदर्शन कुनै एक खास समस्यालाई लिएर गर्दा बढी प्रभावकारी हुन जान्छ । जस्तै: □ पंक्तिमा रोप्ने विधि विच छरुवा विधि, स्थानीय जात विच उन्नत जात, किटनाशक विषादि छर्ने विच नछर्ने, हरियो मलको प्रयोग विच प्रयोग नगर्ने, रासायनिक मल प्रयोग गर्ने विच स्थानीय गोठे मलको मात्र प्रयोग गर्ने आदि ।
- प्रदर्शन सामाग्रीको साथमा प्रदर्शन गर्न लागिएको किसिम, प्रदर्शनमा प्रयोग हुने बीउको नाम, जात, बीउ लगाउने समय, मलजल दिने समय, कटानी गर्ने समय,

अनुमानित उत्पादन, प्रदर्शनबाट आशा गरिएको उपलब्धी आदि विवरण भएको पर्चा कृषकलाई दिने व्यवस्था मिलाउनुपर्नेछ ।

- कृषकको नाम, ठेगाना, बीउ लगाईएको समय, प्रयोग भएको मलखादको मात्रा र समय, प्रयोग गरिएका प्रविधिहरू र समय, प्रदर्शन प्रति कृषकको धारणा जस्ता विवरणहरू रेकर्ड गर्नु पर्नेछ ।
- सबै सामाग्री जुटाई सकेपछि कृषकहरूलाई सहभागी गराई प्रदर्शन कार्य गर्नु पर्दछ र सबै कुराहरूको अभिलेख गरेर राख्नुपर्नेछ । जस्तै: वर्षा भएको दिन रोग कीरा लागेको भए सो को विवरण राख्नुपर्नेछ ।
- प्रदर्शन प्लटमा निम्न विवरण सिहतको बोर्ड राख्ने व्यवस्था हुनेछ ।
 - प्रदर्शनको किसिम
 - कृषकको नाम
 - बालीको किसिम/ जात
 - क्षेत्रफल
 - मलखादको मात्रा
 - आरम्भ गरेको मिति आदि ।
- नतिजाप्रदर्शन प्लटमा कृषकहरू जुटाई समय समयमा अवलोकन भ्रमण गराउनुपर्दछ ।
- नतिजा प्रदर्शन प्लटमा प्रदर्शन गरिएको बालीको रेकर्ड विशेष गरी त्यसको सकारात्मक नतिजा अन्य कृषकहरूमा पनि विस्तार गर्नुपर्नेछ ।

११.१.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्मसः

एक रोपनी क्षेत्रफलमा नतिजा प्रदर्शन सञ्चालन गरिने छ । प्रदर्शनको लागि आवश्यक बीउ र मलखाद बाली अनुसार सिफारिस दर मात्र प्रयोग गर्नुपर्नेछ भने प्रदर्शनस्थलमा साइनबोर्ड राख्नुपर्नेछ । यस्ता सामग्रीहरूको लागि आवश्यक रकम

गाउँपालिकाको दररेट/बजार भाउ अनुसार लागत अनुमान तयार गरी सोको आधारमा न्यूनतम लागत तोकि खर्च गर्न सकिने छ । बाली संरक्षण विषादीको हकमा जम्मा रु. ५००।- प्रति प्रदर्शन नबढ्ने गरी खर्च गर्न सकिने छ ।

११.२ उन्नत बीउ कीट वितरण कार्यक्रम

११.२.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

कुनै पनि नयाँ/उन्नत बीउहरूको अनुसन्धान केन्द्र तथा कृषकको घरबारीमा जातीय परीक्षण गरी सिफारिस भएका नयाँ जातहरूलाई अथवा भविष्यमा सिफारिस हुन सक्ने नयाँ उन्नत जातहरूलाई कृषकको वातावरणमा पुर्याइ यथाशक्य चाँडो विस्तार गर्न र आवश्यक सुधारको लागि कृषकहरूबाट थप जानकारी र प्रतिक्रिया संकलन गरिने कार्यक्रमलाई उन्नत बीउ कीट वितरण भनिन्छ । उन्नत बीउ कीट वितरण कार्यक्रमको सम्पूर्ण कार्यान्वयन कृषकले आफ्नै वातावरणमा गर्दछन् ।

११.२.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

- कुनैएकस्थानमालोकप्रियभएकोबालीकोबीउत्यसस्थानको आसपासका कृषकहरूलाई जानकारी दिन सो बीउ प्रसारण गर्नु ।
- परीक्षणकेन्द्रमा उपयुक्त ठहर भएका नयाँ उन्नत जातहरू कृषकको घरबारीमा पुर्याई विस्तार गर्न र सो जातबारे अनुसन्धानकर्ताले कृषकको प्रतिक्रिया जानकारी लिन ।
- कृषकलाई हुने सम्भाव्य नोकसानीबाट जोगाउने र आवश्यक नोकसानी पुर्याउने कुराहरूलाई सुधार गर्न ।
- कृषकहरूलाई राम्रो जात र प्रविधिहरू उनीहरूलाई नै छनौट गर्ने अवसर दिन ।
- नयाँ जातबारे कृषक र प्रसार कार्यकर्ताहरूलाई उपयोग गर्न विश्वास बढाउने ।

११.२.३ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्म्स:

बाली अनुसार बढीमा १ रोपनी क्षेत्रफलमा उन्नत बीउ किट वितरण गर्न सकिने छ । प्याकिङ खर्च लगायत सामाग्रीहरुको लागि आवश्यक रकम गाउँपालिकाको दररेट अनुसार लागत अनुमान तयार गरी सोको आधारमा न्यूनतम लागत तोकि खर्च गर्न सकिने छ ।

११.३ गाउँपालिकास्तरीय बीउ बिजन आत्मनिर्भर कार्यक्रम

११.३.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

- कृषि उत्पादनका विविध आवश्यक सामाग्रीहरुमध्ये बीउको आपूर्तिलाई सरल र सुलभ रूपमा कृषकस्तरमा उपलब्ध गराई खाद्यान्न बालीको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गर्ने अभिप्रायले बीउ विजन उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- गुणस्तरीय बीउको प्रयोगबाट मात्र पनि उत्पादनमा १५-२५ प्रतिशत वृद्धि हुने तथ्य सर्वत्र सावित भई सकेको छ ।
- लगभग ९५% नेपाली कृषकहरुमा परम्परागत ढंगले खेती गरिएको बालीबाट बीउ संचय गरी धेरै वर्षसम्म साल वसाली प्रयोगमा ल्याउने चलन छ । यस्तो किसिमको बीउ उन्नत जातको भएता पनि बीउको आनुवांशिक गुणस्तरमा ह्रास आई उत्पादनमा कमी भएको पाइन्छ । कृषकले आफैं संचय गरेको बीउमा उमारशक्ति र भौतिक शुद्धता न्यूनतम स्तरमा भएको पाइन्छ । अतः लगभग ९५% कृषकहरुले प्रयोग गर्दै आएको बीउको गुणस्तर सुधार्न सकेमा हालको कृषिको उत्पादनमा करिब २०% ले वृद्धि गर्न सकिन्छ । मूल बीउबाट प्रमाणित बीउ उत्पादन गर्ने र उक्त श्रोत बीउबाट आफ्नै गाउँपालिकाका सम्पूर्ण वडालाई पुग्ने गरि उक्त बीउ खायन बाली उत्पादनका लागि ३/४ वर्षसम्म प्रयोगमा ल्याउने तथा ३/४ वर्षपछि पुनः नयाँ बीउ प्रयोग गरिनेछ ।

११.३.२ कार्यक्रमको उद्देश्यः

- गाउँपालिकालाई बीउमा आत्मनिर्भर बनाउन कृषकहरुको सहभागितामा गुणस्तरीय बीउ उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गरी उचित मूल्यमा बीउको आपूर्ति समयमा गराउने ।
- बीज वृद्धि कार्यक्रममार्फत कृषक समुदायमा गुणस्तरीय बीउको महत्व बारे जानकारी गराउने
- गा.पा. स्तरीय बीउ विज्ञ आत्मनिर्भर कार्यक्रमबाट उत्पादित खाद्य बालीको गुणस्तरीय बीउ अर्को पुस्ताको बीउ उत्पादन गर्नको लागि सुरक्षित रुपले संचय गर्न कृषक समूहहरुलाई अभिप्रेरित गराउने ।
- कृषक समूहहरुलाई खाद्य बालीको विज्ञवृद्धि कार्यक्रम संस्थागत र व्यावसायिक रुपमा सञ्चालन गर्न प्रोत्साहित गर्ने ।
- गुणस्तरीय बीउको उत्पादन, प्रशोधन, सुरक्षित भण्डारण एवं चक्लावन्दी/ठूलो क्षेत्रफलमा विज्ञवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्न कृषक समूहहरुलाई जागरुक बनाउने ।

११.३.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधिः

गा.पा. स्तरमा बीज वृद्धि कार्यक्रम तर्जुमा गर्न सर्वप्रथम गा.पा.को कृषि सेवा शाखाले गा.पा.को लागि आवश्यक बीउको परिमाण यकिन गर्न तथ्याङ्क संकलन गर्नु पर्नेछ । तथ्याङ्क संकलन गर्दा, गा.पा.मा सम्बन्धित बालीले ढाकेको क्षेत्रफल, उन्नत तथा स्थानीय जातको बीउले ढाकेको क्षेत्रफल, प्रमाणित बीउलाई तीन चार वर्ष सम्म खाद्यान्न उत्पादनको लागि प्रयोग गर्न सकिने तथ्य, बालीको बीउ दर, उत्पादकत्व आदि पक्षहरुलाई मध्यनजर राखि कुन वर्षमा कति क्षेत्रफलमा मूल बीउबाट प्रमाणित बीउ उत्पादन गर्ने हो सो को निधो गर्नु पर्नेछ । यसरी यकिन गरिएका नयाँ पुस्ताका बीउको आवश्यकता र परिपूर्ति गर्ने कार्य योजना गा.पा.मा छलफल गरी निर्णय गर्नु पर्नेछ । यसै

बमोजिम स्पष्ट आँकडा सहित गा.पा.मा बीज वृद्धि कार्यक्रम तर्जुमा एवं सञ्चालन गर्नु पर्ने ।

सम्पूर्ण आँकडाहरु बाली अनुसार नियमित रुपमा अद्यावधिक गर्नु पर्नेछ । गा.पा. को कृषि सेवा शाखाले बीउ बिजनको महत्व एवं गा.पा. भित्रका बीउ उत्पादन गर्न सकिने क्षेत्रहरुबारे कृषकहरुलाई जानकारी दिई उनीहरुलाई बीउ उत्पादन कार्यमा लाग्न प्रोत्साहित गर्नु पर्नेछ । प्रोत्साहित कृषकहरुसँग छलफल गरी सोही समयमा सही कृषकहरुको पहिचान गरी कृषक समूह गठन गर्ने र बीउ बिजन कार्यक्रममा संलग्न गराउनु पर्नेछ । कृषक छनौट गर्दा बीउ संचय गर्न सक्ने, उत्पादन साधन प्रयोग गर्न सक्ने, सहयोगी भावना भएका किसान वा कृषक समूह छनौट गर्नु पर्नेछ । यस छलफलमा प्राविधिक ज्ञानको साथ साथै बीउ उत्पादक कृषकहरुलाई उत्पादित बीउ खाद्यान्नमा प्रयोग नगरी वेचविखन गर्नुपर्ने, बेचिबखन कृषक आफैले वा कृषक समूहले नै गर्नु पर्ने जानकारी दिनु पर्नेछ

उक्त सम्बन्धमा गाउँपालिकाले बीउ उपलब्धता बारे गा.पा. भित्र एवं छिमेकी गा.पा.हरुमा प्रचार प्रसार र निजी बीउ व्यवसायी सँग समन्वय राखि बिक्रिका लागि सहयोग पुर्याइ दिन सक्नेछ । विभिन्न हिउँदे र वर्षे बालीहरुको बीज वृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन गर्न क्षेत्रफल तोके पश्चात् आवश्यक श्रोत बीउ (मूल बीउ) को जात तथा परिमाण सरकारी वा अन्य विश्वासयोग्य स्थानबाट गा.पा.ले खरिद गरि ल्याउनुपर्नेछ । छनौट गरिएका कृषकहरुको खेत जग्गामा सिँचाइ सुविधा हुनु पर्नेछ, बीउ उत्पादनका लागि प्रति कृषक समूह न्यूनतम पाँच रोपनीको प्लट हुनु पर्नेछ । प्लट छनौट गर्दा समूहको निर्णयबाट एक भन्दा बढी कृषकहरुको प्लट वा एउटा मात्र कृषकलाई समावेश गर्न सकिनेछ । □ उक्त बीउ उत्पादन, बीउ संकलन, प्रशोधन, सुरक्षित संचय, र बिक्रिवितरण गर्ने तर्फ कृषक वा कृषक समूहलाई प्रोत्साहन गर्न गा.पा.स्तरीय बीउ सेवा प्रवर्धन कोष (Revolving Fund) को स्थापना गरी आवश्यक सेवा टेवामा सहूलियत र सुविधाहरु प्रदान गर्न सकिनेछ । कृषक समूहबाट उत्पादित बीउको वेचविखनको आँकडा एवं बीउको स्थिति सम्बन्धित कृषक समूहले गाउँपालिकामा नियमित रुपमा बुझाउनुपर्नेछ । □

११.३.४कार्यक्रम सञ्चालनको लागि प्राविधिक सेवा र टेवा (Technical Support)

१. बीउ उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गर्न गा.पा को कृषि सेवा शाखाले बीउ उत्पादक कृषक समूहको सहभागितामा कार्यतालिका (Calendar of Operation) तयार गरेर गाउँपालिका कार्यालयमा पेश गर्नेछ । कृषि सेवा शाखाले समय-समयमा बीउ उत्पादन कार्यक्रमको निरीक्षण, प्राविधिक सहयोग, बीउ उत्पादन समूह बीच समन्वय, उत्पादक कृषक समूहमा जागरुकता वढाउने कार्य गर्ने छ । कार्य तालिकामा कमसेकम तल दिइएका बुँदाहरु समावेश भएको हुनु पर्नेछ ।

- क) कृषकको नाम, थर, ठेगाना
- ख) बीउ उत्पादन गर्ने थलोको ठेगाना
- ग) माटोको नमुना लिने मिति
- घ) जग्गा तयारीका दिनहरु
- ङ) बीउ रोपाई, छर्ने मिति
- च) सिँचाइ गर्ने मितिहरु (Tentative)
- छ) गोडमेल गर्ने मितिहरु
- ज) Rouging गर्ने मितिहरु

२. गा.पा.ले बीउ बिजन प्रयोगशाला, बाली संरक्षण प्रयोगशाला, माटो परीक्षण प्रयोगशाला र सिँचाइ कार्यालयहरुको समन्वयमा बीउ उत्पादन गर्ने कृषक समूहको लागि बीउ उत्पादन प्रविधि, भण्डारण, गुणस्तर नियन्त्रण, प्याकिङ र बजार व्यवस्था सम्बन्धी तालिममा सहभागी गराउन सक्ने छ ।

३. बीउ बालीको गुणस्तर नियन्त्रण गर्न गा.पाले कमसेकम दुई पटक बीउ बाली निरीक्षण गर्ने र बीउ बिजन सेवा तथा गुण नियन्त्रण सेवा शाखाबाट उपलब्ध गराइने प्रथम तथा अन्तिम निरीक्षण फार्महरु भरी बीउ बिजन प्रयोगशालामा पठाउनेछ। बीउ बिजन

प्रयोगशालाले सम्पूर्ण बीउ उत्पादन क्षेत्र मध्ये कम्तिमा ५-१०% क्षेत्रमा बीउ बाली निरीक्षण गर्नेछ । बीउको गुणस्तर जोगाउनका लागि विशेष गरी बाली कटानी, चुटानी, सुकाउने र भण्डारण अवस्थामा प्राविधिकहरूले निरन्तर निरीक्षण गरी कृषकहरूलाई सुझाव दिनुको साथै बीउको निगरानी राख्नु पर्नेछ ।

४. बीउ तयार भए पछि भण्डारण गर्नु भन्दा अगाडि बीउको नमुना संकलन गरी बीउ परीक्षणको लागि बीउ बिजन प्रयोगशालामा पठाउनुपर्नेछ । सो वाहेक भण्डारण अवस्थामा र बीउ बिक्री गर्ने समयमा पुनः बीउ परीक्षणको लागि नमुना संकलन गरी प्रयोगशालामा पठाउनु पर्नेछ र प्रमाणित बीउको लागि निर्धारित गरिएको स्तर मेल खाने उपयुक्त बीउलाई मात्र प्रमाणित बीउको रूपमा बिक्री वितरण गर्न कृषकहरूलाई स्वीकृती दिइनेछ । कृषक/ कृषक समूहको बीउ प्रमाणिकरणको लागि आवश्यक सम्पूर्ण प्रकृयाहरू पूरा गर्ने कार्यमा गा.पा.को कृषि सेवा शाखाले सहयोग पुर्याउने छ ।

५. बीउ उत्पादक कृषकहरूलाई गुणस्तरयुक्त बीउ उत्पादनमा सहयोग पुर्याउन गा.पा.मा आवश्यकता अनुसार निम्न उपकरणहरू र सामग्रीहरूको व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(क) चिस्यान जाँच गर्ने उपकरण (Moisture Meter)

(ख) बीउ छर्ने समयमा बीउ परीक्षण गर्न Petry Dish तथा Plastic Tray, जसमा माटो वालुवा राखि बीउ परीक्षण गर्न सकिन्छ ।

(ग) बीउको नमुना लिने (Seed Sampler)

(घ) बीउ उपचार गर्ने ड्रम (Seed Treatment Drum)

(ङ) विभिन्न बालीको बीउको नमुनाहरू राख्ने (Plastic Container)

(च) Measuring Tape

(छ) तराजु (Pan type)

(ज) स्टेशनरी, forcep, pencil, register, field inspection forms, hand lens, नमुना विवरण फाराम आदि

११.३.५ कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आवश्यक श्रोत, साधनहरुको व्यवस्था:

१. गा.पा.को बीज वृद्धि कार्यक्रम सञ्चालनको लागि मूल बीउको श्रोत नेपाल कृषि अनुसन्धान परिषद् अन्तर्गत तोकिएका फार्म/ केन्द्रहरु हुनेछन् । मूल बीउ फार्म वा केन्द्रहरुबाट गा.पा.ले समयमै उत्पादन स्थलसम्म ढुबानी गर्नु पर्नेछ । कथम्कदाचित् दैवी प्रकोप अथवा अन्य कारणबाट मूल बीउ विग्रन गई पर्याप्त मात्रामा उपलब्ध हुन नसकेको खण्डमा प्रमाणित बिउ बाट पनि कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिनेछ ।
२. बीउ उत्पादक कृषकहरुलाई प्राथमिकता दिई कृषि सामाग्री कम्पनी वा प्राइभेटबाट रासायनिक मल उपलब्ध गराउने र आवश्यकता अनुसार कृषकहरुलाई बीउ उत्पादन र व्यवसायको लागि कृषि सेवा बैंक मार्फत ऋण उपलब्ध गराउन सहयोग गर्न सकिनेछ ।
३. बीउ उत्पादनको लागि प्रयोग गरिने मूल बीउको मूल्यमा २५% अनुदान सहुलियत प्रदान गर्न सकिनेछ।
४. श्रोत बीउको ढुबानी गर्न (श्रोत बीउ उपलब्ध हुने स्थान देखि गा.पा., सम्बन्धित कृषक वा कृषक समूह सम्म) आवश्यक ढुबानी रकम गा.पा.को वार्षिक बजेटमा व्यवस्था गर्नेछ।
५. बीउ बाली संरक्षणको प्रति हेक्टर रु. ५००।- को दरले गा.पा.ले बजेटको व्यवस्था गर्नेछ । साथै समूहमा स्प्रेयर खरीदको लागि प्रति ९ (नौ) लिटरको स्प्रेयरमा ५०% अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।
६. बीउ सुरक्षित भण्डारणको लागि मेटल वीनको मूल्यमा ५०% सम्म अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।
७. बीज वृद्धि कार्यक्रम सञ्चालनका लागि गा.पा. भित्र बढीमा पाँच वटा समूह गठन गर्न सकिनेछ ।

**१२. बागवानी सेवा कार्यक्रम
फलफूल बाली सेवा कार्यक्रम**

१२.१ फलफूल नयाँ नर्सरी स्थापना कार्यक्रम

१२.१.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

फलफूल खेतीलाई टेवा पुर्याउन फलफूलका बिरुवाहरु स्थानीय कृषकद्वारा उत्पादन गराई सहज रुपमा बिरुवा उपलब्ध गराउन सञ्चालन गरिने यो कार्यक्रम फलफूल खेतीको वाहुल्य रहेका गाउँपालिका भित्रका क्षेत्रहरुमा केन्द्रित गरिनेछ ।

१२.१.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

- फलफूलखेतीगर्न इच्छुक कृषकलाई स्थानीय स्तरमा उत्पादन गरिएका बिरुवा उपलब्ध गराइनेछ ।
- नर्सरी स्थापना गरी बोट बिरुवा आपूर्ति गर्न व्यवसायीहरुलाई सक्षम तुल्याइनेछ ।

१२.१.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

फलफूलनर्सरीखेतीगर्नइच्छुक कृषकहरुलाई नर्सरी स्थापना गर्नुभन्दा अगाडि निम्न अनुसारको शर्तहरु गराउनु पर्नेछ ।

नर्सरीस्थापनागरेको२वर्षदेखिवाषिकबिरुवाउत्पादनक्षमता५०००भन्दाबढी हुनुपर्ने।

- ✓ नर्सरी स्थापना गरेपछि कम्तिमा पनि ५ वर्षसम्म सञ्चालन गर्नुपर्ने ।
- ✓ फलफूल बिरुवा उत्पादन गर्दा तोकिए बमोजिमको फलफूल जात, रसायन, रुटस्टक र साइन मात्र प्रयोग गर्नुपर्ने ।
- ✓ उक्त शर्त सहित सम्झौता पश्चात् मात्र इच्छुक कृषकहरुलाई नर्सरीमा उल्लेखित सुविधाहरु उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

१२.१.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्सरी :

- ✓ ९ लिटर स्प्रेयर १ थानको मूल्यमा ५० प्रतिशत अनुदानमा दिने ।
- ✓ ३थानसिकेचरको मूल्यमा ५० प्रतिशत अनुदानमा दिने ।

- ✓ ५ थान कलमी चक्कूको मूल्यमा ५० प्रतिशत अनुदानमा दिने ।
- ✓ किटनाशक विषादी ५०० एम.एल. सम्म पुर्ण अनुदानमा दिने ।
- ✓ प्लाष्टिक सिट १० के.जी.को मूल्यमा ५० प्रतिशत अनुदानमा दिने ।
- ✓ रोगनाशक विषादी १ के.जी. सम्म पुर्ण अनुदानमा दिने ।
- ✓ २ वटा हजारिको मूल्यमा ५० प्रतिशत अनुदानमा दिने ।
- ✓ ०.५ इन्चको पोलिथिन पाईप १०० मिटरसम्ममा ५० प्रतिशत अनुदानमा दिने ।
- ✓ सामाग्रीकोलागतअनुमानस्वीकृतगाउँपालिकाको दर रेट अनुसार गर्नुपर्नेछ ।

उक्त सामाग्रीहरुको मूल्य हिसाब गरी बजेट कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा रकम प्रस्तावित गर्नु पर्नेछ ।

१२.२ फलफूल नर्सरी सुदृढिकरण कार्यक्रम

१२.२.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

गा.पा. भित्र भई रहेका फलफूल नर्सरीहलाई सुदृढिकरण गराउन आवश्यक देखिएको अवस्थामा यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१२.२.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

गा.पा. भित्र भइरहेका नर्सरीहरुलाई सुदृढ गराउँदै लैजानु ।

१२.२.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

गा.पा. भित्रका नर्सरीहरु के-कस्ता अवस्थामा छन् अनुगमन गरी प्राविधिक टेवा पुर्याउँदा प्रभावकारी हुने देखिएमा यस्ता नर्सरीहरुलाई नर्समा तोकिएको सुविधा तथा सेवा उपलब्ध गराई सुदृढिकरण गर्नुपर्नेछ ।

१२.२.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्मस :

- प्लाष्टिक सिट व्याग १० के.जी प्रति नर्सरी मूल्यमा ५० प्रतिशत अनुदान दिइनेछ ।
- रोगनाशक विषादी १ के.जी. प्रति नर्सरी मूल्यमा पुर्ण अनुदान दिइनेछ ।
- कीटनाशक विषादी ५०० एम.एल. प्रति नर्सरी मूल्यमा पुर्ण अनुदान दिइने छ।
- कार्यक्रम स्वीकृत सरकारी/जिल्ला/स्थानीय दर रेट अनुसार संचालन गरिनेछ ।

१२.३ नमुना फलफूल बगैँचा स्थापना कार्यक्रम

१२.३.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

फलफूल खेती कृषकको अर्थोपार्जनका लागि एक आकर्षण व्यवसाय भएको र यसको लागि प्राविधिक ज्ञान सीप बढी आवश्यकता पर्ने भएकोले प्राथमिकता रुपमा फलफूल क्षेत्रमा नमुनाको रुपमा बगैँचा स्थापना गर्न यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१२.३.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

प्रदर्शनको रुपमा नमुना बगैँचाहरु स्थापना गरी कृषकलाई पाखो जग्गाहरुमा फलफूल खेती गर्न प्रोत्साहित गराउने ।

१२.३.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

- एउटा फलफूल उत्पादन पकेट क्षेत्रमा एउटा मात्र नमुना बगैँचा स्थापना गर्नुपर्नेछ ।
- गा.पा. भित्रमा बढीमा ४ वटासम्म यस्ता फलफूल बगैँचाहरु सञ्चालन गर्न सकिनेछ ।

- बहुसंख्यककृषकहरुलेहेर्ने र सिक्न सक्ने गरी प्रदर्शन स्थल एवं कृषक छनौट गर्नुपर्नेछ।
- कृषकहको सहभागितामा नर्म्समा उल्लेख भए अनुसारका सुविधाहरु उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।
- करिब २ रोपनी क्षेत्रफलमा यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

1२.3.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्म्स :

- आवश्यक बोट बिरुवाको मूल्यमा ५० प्रतिशत अनुदान दिने।
- ९ लिटर स्प्रेयर १ थानको मूल्यमा ५० प्रतिशत अनुदान दिने।
- २ वटा सिक्रेचरको मूल्यमा ५० प्रतिशत अनुदान दिने।
- २ वटा प्रुनिडसको मूल्यमा ५० प्रतिशत अनुदान दिने।
- ०.५ इन्चको पोलिथिन पाईप १०० मिटरसम्ममा ५० प्रतिशत अनुदान दिने।
- कार्यक्रम स्वीकृत दर रेट अनुसार सञ्चालन गरिनेछ।

१२.४ नमुना फलफूल बगैंचा व्यवस्थापन अनुसरण कार्यक्रम

1२.4.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

स्थापना गरिएका नमुना फलफूल बगैंचाहरुले उत्पादन नदिएसम्म अर्थात फलफूलहको किसिम हेरी २-६ वर्षसम्म अनुसरण गरिनेछ।

1२.4.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

नमुना फलफूल बगैंचाहरुको रेखदेख तथा अनुसरण गर्नु/गराउनु।

1२.4.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

अनुसरणको रुपमा नमुना बगैंचामा देखा परेका समस्याहरूको निराकरण गर्न आवश्यक पर्ने रासायनिक मल, रोग/कीरानाशक विषादी, निलोतुथो, चुन, आदिको लागि नर्म्समा उल्लेख भए अनुसारको सहयोग उपलब्ध गराइनेछ ।

१२.४.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्म्स : □

नमुना बगैंचाहरूमा उत्पादन नदिएसम्म (२-६ वर्ष) अनुदानमा रासायनिक मल, रोग, कीटनाशक विषादी, निलोतुथो, कृषि चुन आदि समेतमा बढीमा प्रथम वर्ष वार्षिक रु. २०००।- सम्म खर्च गर्न सकिनेछ । दोस्रो वर्ष रु. २०००।- को ७५ प्रतिशत, तेस्रो वर्षमा ५० प्रतिशत, चौथो वर्षमा २५ प्रतिशत र पाँचौ वर्षमा कृषक स्वयम्ले नै व्यहोर्नु पर्नेछ । कार्यक्रम स्वीकृत दर रेट अनुसार सञ्चालन हुनेछ ।

१२.५ बगैंचा समस्या निदान प्रदर्शन/अभियान कार्यक्रम

१२.५.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

महामारीको रुपमा फैलिन लागेको रोग कीरा सम्बन्धी समस्या निदान गर्न फलफूल उत्पादन पकेट क्षेत्रहरूमा यो अभियान सञ्चालन हुनेछ ।

१२.५.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

फलफूलको बोट बिरुवामा रोग कीरा तथा अन्य समस्या निदान गर्न प्रविधि प्रदर्शन गर्नु तथा □ समस्या निदान प्रदर्शन अभियानको रुपमा सञ्चालन गरी प्रभाव देखाउनु ।

१२.५.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

रोग कीरा नियन्त्रण गर्न आवश्यक सामग्री/उपकरण आदि नर्म्ममा उल्लेख गरिए अनुसार उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाई आवश्यक देखिएमा समस्या निदान प्रदर्शन अभियानको रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ ।

१२.५.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्म्म :

महामारीको रूपमा फैलिन लागेका रोग, कीरा आदि नियन्त्रण कार्यको लागि विषादी प्रयोगमा रु. २०००।- सम्म खर्च गर्न सकिनेछ ।

१२.६. हिउदे तथा बर्षे फलफूलको बिरुवा बितरण कार्यक्रम

१२.६.१ परिचय/पृष्ठभूमि

यस गा.पा. भित्र रहेका सानो स्तर भएका कृषकहरूको बाँझो तथा बाली न लाग्ने जग्गामा फलफूल खेतीलाई टेवा पुर्याउने गरि थोरै थोरै जग्गामा थोरै संख्यामा बिभिन्न जातका फलफूलको बिरुवाहरू कृषकहरूको माँग बमोजिम बितरण गर्ने कार्यक्रम हुनेछ ।

१२.६.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

फलफूल खेती गर्ने कृषकहरूलाई उन्नत प्रविधिबाट उत्पादन गरेको स्वस्थकर कलमि तथा बिजू बिरुवाहरू सम्बन्धित फलफूल नर्सरीहरूबाट ढुवानी गराई उपलब्ध गराइनेछ ।

१२.६.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष / संचालन प्रकृया /कार्यविधि:

फलफूल खेती गर्ने इच्छुक कृषकहरूको क्षेत्रमा स्थलगत भ्रमण गरि कुन कुन जातको फलफूल माँग भएको हो सो फलफूल उक्त क्षेत्रमा हुन्छ कि हुदैन सो को यकिन गरि मात्र सिफारिस गरिनेछ।

१२.६.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्म्म

हिउदे फलफूल अन्तरगत पर्ने बिरुवाहरूमा स्याउ,नासपाति, आरु ,आरुबखडा , स्याउपति , किबी फल, ओखर, दाते ओखर, पिकानट र हलुवाबेद तथा बर्षे फलफूल अन्तरगत पर्ने बिरुवाहरू सूनतला, कागती , निबुवा ,एभोकाडो ,आँप, लिची, केरा , जूनार, ड्रागन फ्रूट, भूर्ईकटहर, रुख कटहर, अनार, अंगुर ,जैतुन, सूपाडी नरिवल र अमला आदी जातका बोटबिरुवाहरू कृषकहरूले माँग गरे वमोजिम अनुदानमा उपलब्ध गराउनेछ ।

१३ तरकारी बाली सेवा कार्यक्रम

१३.१ तरकारी प्याकेज प्रदर्शन कार्यक्रम

१३.१.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

तरकारी बालीका विविध प्रविधिहरूलाई समेटेर तरकारी खेतीमा संलग्न कृषकहरूलाई त्यस्ता प्रविधिहरू सिकाई आत्मविश्वास दिलाउन तरकारी प्याकेज प्रदर्शन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

१३.१.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

तरकारी उत्पादक कृषकहरूलाई तरकारी बाली सम्बन्धी नयाँ प्रविधि तर्फ उन्मुख गराउनु ।

१३.१.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि: □

तरकारी खेतीमा संलग्न कृषकहरूलाई तरकारी बालीका विविध प्रविधिहरू १ रोपनी क्षेत्रफलमा समष्टिगत रूपमा प्रदर्शन गर्नुपर्नेछ । कृषकहरूलाई बीउ, वेर्ना, रासायनिक मल, विषादी, साइनवोर्ड आदि नर्स अनुसार उपलब्ध गराई कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ ।

१३.१.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्स :

वेर्ना, बीउ, रासायनिक मल, विषादी, सुक्ष्मतत्व, साइनवोर्ड आदिमा प्रति प्रदर्शन बढीमा रु. १०००/- सम्म खर्च गर्न सकिनेछ ।

१३.२ तरकारीको कम्पोजिट सेट वितरण कार्यक्रम

१३.२.१ परिचय / पृष्ठभूमि

तरकारी खेतीमा संलग्न रहेका कृषकहरूलाई कृषि अनुसन्धानबाट प्रमाणित भई सिफारिश भएको विभिन्न जातका उन्नत तरकारीको वीउ वीजन सबै खाले कृषकहरूसम्म पुग्ने गरि कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ।

१३.२.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

कृषि अनुसन्धानबाट सिफारिस भएका उन्नत जातका तरकारीका वीउवीजनहरु तरकारी खेतीमा संलग्न रहेका सबै खाले कृषक सम्म पुरियाउने रहेको छ

१३.२.३ कार्यक्रमको प्रविधिक पक्ष/ सञ्चालन प्रक्रिया /कार्यविधि

यस गा.पा. अन्तरगत संभावित तरकारी खेती हुने क्षेत्रका स्थलगत निरीक्षण गरि समय तथा भौगोलिक अवस्था अध्ययन गरि माटो अनुसारको सुहाउदो तरकारीको बिभिन्न जातको सानो सानो प्याकेट बनाई प्रत्येक कृषक कृषि समूहलाई बितरण गरि कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ ।

१३.२.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष /खर्च मापदण्ड/कार्यविधि:

बितरण गर्न ल्याइएको तरकारीको ठूलो ठूलो प्याकेटबाटसानो दाना भएको(काउली,बन्दा,टमाटर,रायो,ब्रोकाउली र गाजर आदी) वीउको कम्तिमा १-२ग्राम र ठूलो दाना भएको(मुला,धनियाँ,प्याज बोडी आदी) वीउको ५ ग्राम जतिको सानो सानो प्याकेट बनाई कम्तिमा १०-१५ जातको तरकारी वीउको कम्पोजिट सेट बनाई माँग गरेकोकृषकहरुलाई निःशुल्क बितरण गरि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

१३.३ आलुको बिभिन्न जातको वीउ बितरण कार्यक्रम

१३.३.१ परिचय /पृष्ठभूमि

तरकारी वालीमा प्रमुख बालीको रुपमा रहेको यो वाली लगभग सबै कृषकको करेसावारिमा लगाई उत्पादनगर्ने तरकारी वाली हो ।यसको खेती सबै खाले हावापानिमा र सुहाउदो माटोमा हुने भएकोलेसबै स्तरकाकृषक हरुले मन पराउने वाली हो ।यसको खेती व्यबसायिक तथा परिवारिक खायनको रुपमा गर्न सकिन्छ।यो कार्यक्रम पक ट ,तोकिएको कृषक वा कृषि समूहलाई उपलब्ध गराई संचालन हुनेछ ।

१३.३.२ कार्यक्रमको उदेश्य:

आलु वालीमा लागने रोग किरा नियन्त्रण गर्दै उत्पादनमा बृद्धि गराउनुको साथै कृषकहरुको आय श्रोतमा समेत बृद्धि हुने र उन्नत जातको प्रचार हुने गरि कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ ।

१३.३.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/ कार्यविधि:

आलु वालीमा लागने रोग किरा नियन्त्रण गर्न र बढि उत्पादन गर्नको लागि नयाँ जात (१ वाली लिई सकेको) पि.बि.यस. (सिड मूल वीउ)दाना ,टि.पि.यस. (सिड वीउ) आदीको आलु वीउ कृषकहरुलाई माँग गरे वमोजिम उपलब्ध गराई कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ ।

१३.३.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष /खर्च मापदण्ड

उपरोक्त अनुसारको आलुको जातहरु अनुसन्धान केन्द्र ,ल्याब तथा विजवृद्धि भएको स्थलवाट ढुवानि गरि ल्याई कृषि समितिले छनौट गरेकको कृषकहरु ,कृषि फर्म, वा कृषि समूहलाई वीउ उत्पादन गर्नको लागि आशिक अनु दानमा उपलब्ध गराई कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ ।

१४. बाली संरक्षण कार्यक्रम

आई.पि.एम. कार्यक्रम

१४.१ कृषक पाठशाला कार्यक्रम

१४.१.१. परिचय/पृष्ठभूमि:

एकीकृत शत्रुजीव व्यवस्थापनको चार सिद्धान्त अनुरूप वातावरणीय सन्तुलन कायम राखी रोग, कीरा तथा झारपात जस्ता बाली शत्रुहरूको व्यवस्थापन प्रविधिबारे निर्णय लिन सक्ने क्षमता कृषकहरूमा सेवा गर्ने उद्देश्यले Seasonal वर्ष भरी नै वा कुनै एक बालीमा बाली अवधिभरको आई.पि.एम. कृषक पाठशाला कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ । उक्त कार्यक्रम स्थलगत कृषक अन्तरकृया गोष्ठी, स्थलगत तालिम सञ्चालन, आई.पि.एम. कृषक पाठशाला दिवस जस्ता कार्यक्रमहरू समावेश गरी सम्पन्न हुनेछ । आधुनिक कृषि प्रविधि प्रसार गर्न सशक्त माध्यम तथा स्थलको रूपमा उभिएको कृषक समूहलाई नै आधार बनाई बाली अवधिभर कृषक पाठशालाको रूप दिई यिनीहरूकै माध्यमबाट आई.पि.एम. प्रविधिलाई व्यावहारिक, प्रयोगात्मक तथा खोजपूर्ण सिकाईको सेवा गर्दै स्थलगत रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ।

१४.१.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

कृषिमा प्रमाणित भएका उन्नत प्रविधिहरू स्थलगत रूपमा सहभागितात्मक कृषि प्रसारको माध्यमबाट कृषि प्राविधिकहरूले कृषकहरूमा र अन्ततोगत्वा कृषकबाट कृषकहरूमा नै

जानकारी तथा चेतना जगाई प्रविधि हस्तान्तरणमा कृषक स्वयंलाई आ-आफ्नो खेतबारीमा कृषि पर्यावरण विश्लेषण (AgroEcosystem Analysis) गराई बाली संरक्षण गर्दा दिगो रूपमा पर्यावरणलाई जोगाई कृषि उत्पादनमा वृद्धि ल्याई खाद्य सुरक्षामा सहयोग गरी कृषक स्वयंलाई दक्ष बनाउनु यस कार्यक्रमको मूल उद्देश्य रहेको छ ।

1४.1.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

□

कृषक पाठशाला सञ्चालन गर्नु अगाडि आई.पि.एम्. सहजकर्ता (IPM Facilitator) / आई.पि.एम. कृषक सहजकर्ता (IPM Farmer Facilitator), जनप्रतिनिधि, सेवा केन्द्र प्रमुख, शाखा प्रमुख समेत स्थलमा गई गा.पा. भित्रका समूह, अगुवा कृषक, सकृय कृषकहरूको समेत सहभागिता हुने गरी २५ जनाको कृषक समूह छनोट गर्न २ पटक अन्तर्कृया गोष्ठी गर्नु पर्नेछ ।

तुलनात्मक अध्ययन तथा परिक्षणहरू सञ्चालन गर्न करिब ५०० वर्ग मिटर जग्गा/खेतबारीको छनोट गर्न कृषकहरू जम्मा भई छलफल गरी स्थानको निर्धारण हुनेछ । □ १ वर्षभरी बढिमा ३ बालीमा वा कुनै एक बालीमा बाली अविधभर कृषक समूहले निर्धारण गरेको हप्ताको एक दिन विहान ७ वजे देखि १२ बजे सम्म अध्ययन र तालिम सञ्चालन हुनेछ । हरेक बालीमा, बाली निभत्र्याउँदै अन्य कृषकहमा यस प्रविधिको विस्तार गर्ने उद्देश्य राखि आमन्त्रित पाहुना र अन्य कृषकहरूलाई अध्ययन स्थलमा भ्रमण, स्थल निरीक्षण, सांस्कृतिक कार्यक्रम नजर गराई कृषक दिवस मनाउँदा तथा अन्तिम बाली पछिको कृषक दिवसमा सहभागी कृषकहरूलाई प्रमाणपत्र वितरण सहितको एक समापन समारोह सञ्चालन हुनेछ ।

आई.पि.एम. कार्यक्रमलाई कृषक स्तरमा पुर्याई निरन्तरता र दिगोपन दिन अर्को वर्ष देखि अनुसरण (Followup) कार्यक्रम सञ्चालन गर्न र यसको लागि कृषक र विज्ञान (Farmer & Science) कार्यक्रम, पोष्ट हार्भेष्ट प्रविधि सम्बन्धी विविध कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्न सकिनेछ ।

१४.१.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/नर्मसः

कृषकपाठशाला सञ्चालन लागत अनुमान तेरिज				
क्र.स.	कृत्याकलापहरु	सहभागी संख्या	दर रु.	जम्मा रकम
१	स्थलगत कृषकअन्तर्कृत्या गोष्ठी (२ पटक) - आई.पि.एम को महत्व, बाली पात्रो र आधारभुत तथ्याङ्कसंकलन, समुहको महत्व, लैङ्गिक विश्लेषण, समस्या पहिचान, कार्यक्रम कार्ययोजनाकोतयारी			
क	पहिलो पटक अन्तर्कृत्यागोष्ठी गर्न-चियापान खर्च	३०	१००	३०००
ख	दोस्रो पटक अन्तर्कृत्यागोष्ठी गर्न-चियापान खर्च	३०	१००	३०००
ग	२ पटकको गोष्ठीकार्यकर्मको लागि चाहिने रजिष्टर, कपी,स्केल, डटपेन, सिसाकलम, मार्कर,	३०	एकमुष्ट	२१००

खण्ड ४ संख्या २, मिति १० अषाढ २०७७

	चार्टपेपर, मास्किङ टेप आदि			
घ	अन्तर्कृया गोष्ठी गर्न प्रशिक्षक भत्ता- २पटक	४	८००	३२००
२	पहिलो बालीकोलागि IPM FFS सञ्चालन गर्न पहिलो बालीकोलागि IPM FFS सञ्चालन गर्न १ दिने PLANNING गोष्ठीगर्न			
क	खाजा खर्च (२५ जनाकृषक र २ जना प्रशिक्षक)	२७	१००	२७००
ख	अन्तर्कृया गोष्ठी गर्न प्रशिक्षक भत्ता- १पटक	२	८००	१६००
३	पहिलो बालीको लागिस्थलगत कृषक पाठशाला सञ्चालन गर्न			
क	खाजा खर्च (२५ जनाकृषक र २ जना प्रशिक्षक) - १६ पटक	४३२	१००	४३२००
ख	पाठशाला सञ्चालनकोलागि विउविजन, बेर्ना, कम्पोष्ट मल, मलखाद, सिँचाई, बोर्ड तथा अन्य सामाग्रीहरु, प्लाष्टिक ड्रम, साईन बोर्डहरु, विषादी, जैविक विषादी, सुक्ष्म खाद्यतत्वहरु, हर्मोनहरु, पेग, स्केल ठुलो, रंगिन कलम, ब्राउन पेपर, गमला, पोलिथिन ब्याग, जालीकपडा, मार्कर, फोटोकपी		एकमु ष्ट	७०००

खण्ड ४ संख्या २, मिति १० अषाढ २०७७

	पेपर, मास्किङ टेप, गम, भाइल, पेग आदि ।			
ग	प्रशिक्षक भत्ता- १६ पटक	३२	८००	२५६००
४	पहिलो बालीकोलागिकृषक दिवस सञ्चालन गर्न			
क	आमन्त्रितजनप्रतिनिधि, जिल्लास्तरिय कार्यालय प्रमुख, सहभागी तथा अन्य कृषकहरु चियापानखर्च	५०	१००	५०००
ख	कार्यक्रम व्यवस्थापनखर्च		एकमु ष्ठ	१०००
ग	प्रशिक्षक भत्ता- १ पटक	२	८००	१६००
५	पहिलो बालीकोलागिप्राविधिक प्रतिवेदन तयार गर्न			१०००
	जम्मा			१०००००

१४.२ गोठे मलमूत्र तयार गर्ने प्रविधि (भकारो सुधार प्रदर्शन) कार्यक्रम:

१४.२.१ परिचय/पृष्ठभूमि:

यस कार्यक्रममा गहुँत संकलन ट्याङ्की निर्माण गरी यसको संकलन तथा संरक्षण गरिन्छ । गहुँतलाई बालीमा सोझै प्रयोग गर्न तथा भकारोमा मिसाई गोठेमलको गुणस्तर बढाउने कार्य गरिन्छ । भकारोबाट गहुँत मिसाउनको अलावा गोठेमलबाट प्रमुख खाद्यतत्व मध्येको नाइट्रोजन तत्व चुहावट हुन नदिनको लागि छापो दिने, मल तर्काउने गरिन्छ । यस अन्तर्गत वस्तुभाउको लागि गोठ बनाउँदा मुत्र नचुहिने अर्थात चुहिएर खेर नजाने खालको बनाउन कृषकलाई प्रेरित गरिनेछ । स्थानीय स्तरमा पाउने ढुंगा, छपनी आदि प्रयोग गरी कृषककै सहभागितामा गहुँत बग्ने खालको गोठको भूईँ निर्माणमा जोड हुनेछ साथै बगेको गहुँतलाई नाली मार्फत संकलन ट्याङ्किमा जम्मा गर्न ट्याङ्क र नालीको व्यवस्था गर्न उत्प्रेरित गरिनेछ ।

१४.२.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:

गोठबाट गोबर तथा गहुँतलाई संरक्षण गरी गहुँतलाई सोझै बालीमा प्रयोग गर्न तथा गोठेमलको रूपमा प्रयोगमा ल्याई मलको गुणस्तर बढाउने ।

१४.२.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:

प्राविधिक मापदण्ड:-

- मुत्र संकलनको लागि गोठ सुधार गर्न गोठ ५.५ मिटर लम्बाई, ३ मिटर चौडाइ का गोठ संख्या १० वटा (स्थानिय सामग्रिको दर रेट अनुसार गोठको संख्या र गोठको साईज थप घट हुने)
- दक्ष कामदार १२ जना र कामदार १०४ जना, सिमेन्ट-१४ बोरा, बालुवा-४७० टिन, ढुङ्गा गिट्टी-९४० टिन र प्लाष्टीक कालो-१ मिटर (१० वटै गोठको लागी)

१४.२.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड/नर्मः:

प्रत्येक आयोजनालाई रु. २८,८००/- को दरले अनुदान सहयोग बराबरको सामाग्रीहरु अनुदानमा उपलब्ध हुनेछ ।

कार्यक्रम स्वीकृत दर रेट अनुसार सञ्चालन गरिनेछ ।

१४.३ वालीमा लागने रोग किरा तथा वनकर जिवजन्तु नियन्त्रण गर्ने कार्यक्रम

१४.३.१ परिचय /पृष्ठभूमि:

वालीनालीमा बालीलाई क्षति पुर्याइ उत्पादनमा ह्रास ल्याउने मुख्य शत्रु नै रोग कीरा हो भने केहि आंशिक रुपमा वनकर पनि हो ।यसको आक्रमण भएमा उत्पादनमा ह्रास आउनुको साथै कृषकको मनोवल घटन गई खेती बिस्तारमा समेत ह्रास आउने भएकोले यसलाई नियन्त्रण गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ ।

१४.३.२ कार्यक्रमको उदेश्य:

वालीनालीहरुमा लागने रोग किरा तथा वनकरहरुलाई बिभिन्न उपाईबाट नियन्त्रण गरि उत्पादनमा बृधि ल्याउने कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ ।

१४.३.३ कार्यक्रमको प्राविधिक पक्ष /सञ्चालन प्रकृया /कार्यबिधि:

रोग किरा तथा वनकर नियन्त्रण गर्न चाहिने आवश्यक घरेलु सामग्रीहरू / विभिन्न खाले उपकरण /फंगिसाइड/किटनाशक बिषादी /हर्मनहरू तथा वनकरलाई क्षति न हुने (मात्र भगाउने)खाले घाँसको वीउ निःशुल्क वि-

तरण गरि यो कार्यक्रम सञ्चालन गरी रोग किरा तथा वनकरको नियन्त्रण गर्ने गरी यो कार्यक्रम संचालन हुनेछ ।

१४.३.४ कार्यक्रमको आर्थिक षक्ष / खर्च मापदण्ड /नर्म

वनकर भगाउने घाँसको वीउ (मोलासेस को वीउ) रोग किरा नियन्त्रण गर्ने विभिन्न खाले बिषादिहरू तथा औजार उपकरणहरू पिडित कृषकहरूलाई रोग तथा किराको क्षतिको अवस्था र क्षेत्रफल हेरि सोहि बमोजिमको परिमाणमा उक्त सामग्रीहरू र बिषादी लगायत अन्य उपकरणहरू निःशुल्क उपलब्ध गराई कार्यक्रम सञ्चालन हुनेछ ।

१५.कृषि प्रसार

१५.१पम्पलेट,बुकलेटछपाई,कृषि-पत्रिका,ब्यानर,होडिङ्गबोर्डतथा पुस्तक खरिद बितरण कार्यक्रम

१५.१.१ परिचय /पृष्ठभूमि:-

कुनै पनि नयाँ प्रविधिको महत्व कृषकहरूलाई देखाउन बुझाउन र त्यस बारे बिस्तृत जानकारी हासिल गर्नको लागि सम्बन्धित निकायहरूबाट प्रकाशित भएको बाली बिशेषको पुस्तक, लेख,रचनाहरू गा.पा.बाट खरिद गरी कृषकहरूलाई सो बाली सम्बन्धिको ज्ञान हासिल गराउनको लागिजस्तै:-जात,हावापानी,वीउ दर, मलखाद्द प्रयोग, लगाउने दुरी,पाक्ने अवधी, माटो, सिचाँई,बालि संरक्षण तथा भण्डारण आदीको बिस्तृत जानकारीको लागि कृषकहरूलाई अध्यनको लागि केही दिनको समय उपलब्ध गराउने र अनुसन्धानबाट निस्केको नयाँ प्रविधिहरू कृषक समक्ष सजिलै र छिटो पुर्याउनको लागिउक्त प्रविधि बारेमा तयार पारेको ब्यानर,हुडिङ्ग बोर्ड,पम्पलेटहरू प्रविधि प्रचार प्रसारको लागि प्रयोग गरिने छ ।

१५.१.२ कार्यक्रमको उद्देश्य:-

कृषि अनुसन्धान केन्द्रबाट सिफारिस गरिएको नयाँ प्रबन्धिहरु, उन्नत जात र कृषि औजारहरु कृषक समक्ष सहज र सुलभ तरिकाले पुर्याई सो सम्बन्धि बिस्तृत जानकारी गराउनु रहेको छ ।

१५.१.३ कार्यक्रमको प्रबिधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधि:-

कृषि अनुसन्धान केन्द्रबाट सिफारिस गरिएका प्रबिधि तथा अन्य जुनै किसिमका कृषकको लागी उपयुक्त हुने खालका सामग्रीहरुको बारेमा कृषक समक्ष सजिलै पुगने खालका होडिङ्गबोर्ड, पम्पलेट छपाई, कृषि सम्बन्धिको पुस्तक, बुकलेट, कृषि-पत्रपत्रिका, ब्यानरहरु निर्माण गरी र अन्य सामग्रीहरु छपाई गरी कृषक समक्ष पुर्याउनु पर्नेछ। उक्त सामग्रीहरु तयार भए पछि सबैले देखने गरी सार्वजनिक स्थलमा बच्चाहरु र पशुले नभेटने ठाउँमा लगाउनु पर्दछ ।

१५.१.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्च मापदण्ड:-

यो कार्यक्रम यस आमचोक गा.पा.को सबै वडाहरु भित्र, कृषि समूहको कार्यालय र सार्वजनिक ठाउँहरुमा

सबैले देखने गरी गा.पा.को आर्थिक सहयोगमा निःशुल्क संचालन गरिने छ र कृषि सम्बन्धिको पुस्तक कृषि शाखामा आउका जिज्ञाशु कृषकहरुलाई पढन उपलब्ध गराईनेछ ।

१५.२ कृषि मेला प्रदर्शनी कार्यक्रमः-

१५.२.१ परिचय र पृष्ठभूमिः-

योगा.पा.स्तरिय कृषिजन्य उत्पादनलाई उपभोक्ता, ब्यवसायी, उधमी मार्फत अन्तर जिल्लाको बजारमा पहिचान स्थापित गराउनुको साथै कार्यक्रम यस गा.पा. भित्र भईरहेको तरकारी बाली, खाध्यान बाली, नगदे बाली, मसला बाली, दलहन बाली, तेलहन बाली, पशु पालन, मतस्य पालन तथा फलफुल खेतीमा आन्तरीक प्रतिस्पर्धा गराई कृषकहरुको मनोवल उच्च बनाउनक र कृषकहरुलाई ब्यवसायीकरण तर्फ उन्मुख गराउनको लागी र त्यस बाली प्रति कृषकको चाहना बनाई राखनको लागी र त्यो बालीको प्रचार प्रसारको लागी पनि सब भन्दा सजिलो र भरपर्दो कार्यक्रम हो। जसलाई कृषि मेला प्रदर्शनी भनिन्छ। यस कार्यक्रममा त्यस भेगका इच्छुक कृषकहरुलाई एउटा निश्चित स्थानमा प्रदर्शनी स्थल कायम गरि उत्पादन भएको उच्च गुणस्तर भएको बालीहरुलाई सहभागी गराई प्रतिस्पर्धि बाली छनौट गरी कृषकको मनोवल उच्च बनाई राखन यो कार्यक्रम संचालन हुनेछ।

१५.२.२ कार्यक्रमको उदेश्यः-

कृषक, ब्यवसायी, अन्य सेवा प्रदायक तथा उधमीहरुलाई आफुले उत्पादन गरेका कृषिउपजहरुको स्थानिय, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय स्तर बजारमा, कृषि प्रविधि र कृषि उपजको प्रचार प्रसार तथा सूचनाहरुको आदान प्रदान र उपभोक्ता बिच ब्यवसायीक सम्बन्ध एवं सहकार्य स्थापना गर्न सहयोग पुर्याउने उदेश्य रहनेछ।

१५.२.३ कार्यक्रमको प्राबिधिक पक्ष/सञ्चालन प्रकृया/कार्यविधिः-

कृषि मेला प्रदर्शनीमा कृषकहरुको खेत बारीमा उत्पादन भएको राम्रो गुणस्तर भएको प्रदर्शनको लागी तोकिएको बाली मात्र सबै कृषकहरु सहभागी हुने गरी एउटा निश्चित ठाउँमा स्टल निर्माण गरी र सोको ब्यापक प्रचार प्रसार गरी बढी भन्दा बढी प्रतिस्पर्धि सहभागी गराई राम्रो गुणस्तर भएको बालीहरुको मूल्याङ्कन समिति द्वारा मूल्याङ्कन गराई प्रथम, द्वितिय, तृतीय र सन्ताना जस्तो पुरस्कारको समेत घोषणा गराउनु पर्दछ र

मूल्याङ्कन समितिमा गा.पा.अध्यक्ष,उपाध्यक्ष ,प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत र १ जना कृषक स्तरिय बुद्धिजिवि गरी ४ सदस्य समिति बनाई निम्नबमोजिमको मूल्याङ्कन आधार बनाई प्रत्येक बालीको मूल्याङ्कन फारम भराई र भरेको मूल्याङ्कन फारम कृषि प्राबिधिकबाट छनौट गरी घोषणा गर्नु पर्दछ।

तपसिल

दर्ता नं.-----

बालिको नाम:-----

सि.नं.	बिवरण	१	२	३	४	कैफियत
		राम्रो	समान्य राम्रो	सन्तोषजनक	अतिराम्रो	
१	जातिय शुद्धता					
२	तौलको अवस्था					
३	बनौटको अवस्था					
४	रोग किराको अवस्था					

१५.२.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्चको मापदण्ड

यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा निम्नबमोजिमको बिषयमा खर्च उल्लेखित दर अनुसार खर्च गरिनेछ तर यो दररेट स्थानिय निकायले थपघट गरेमा सोहि अनुसार थपघट हुनेछ ।

क्र.स.	कार्य बिवरण	इकाई	परि माण	दर	जम्मा
१	स्टल निर्माण	वटा		१५०००/-	१५०००/-
१.१	निर्माणसामग्रीहरुखरिद(बाँस, काठकोफ्लाएक, डोरी, काँटी, र अन्य समानहरु)	एकमू ष्ट	----- ---	-----	१००००/-
१.२	निर्माण गर्ने ज्यामी (२ दिनको लागी)	जना	१२	६९०/-	८२८०/-
२	विज्ञापन खर्च	एकमू ष्ट	----- --	-----	५०००/-
३	पालोपहरा २ दिनको लागी	जना	४	६९०/-	२७६०/-
४	संयोजक भत्ता	दिन	२	२०००/-	४०००/-
५	अन्य सहयोगी कर्मचारीहरु २ दिनको लागी	जना	४	१५००/-	६०००/-
६	उदघाटन खर्च	दिन	१	५०००/-	५०००/-

खण्ड ४ संख्या २, मिति १० अषाढ २०७७

७	प्रचार प्रसारको लागी(साउण्ड सिस्टम, पोष्टर, पम्पलेट, फ्ला यास बोर्ड, ब्यानर छपाई यातायात र म्याकिङ्ग, खर्च)	----- -	आव श्यक अनु सार	१५०००/-	१५०००/-
८	पुरस्कार ४ वटा बिधामा	----- -	----- --	----- -	५०००/- (तोकिएको प्रत्येक वालीमा)
	प्रथम----- ----- द्वितीय----- ----- तृतीय----- ----- सान्त्वना----- -----	रुपैया " " "		२०००/- १५००/- १०००/- ५००/-	२०००/- १५००/- १०००/- ५००/-
९	अन्य बिबिध ब्यवस्थापन खर्च	----- --	एकमू ष्ट	-----	१००००/-

१५.३ माटो परिक्षण मिनिल्याव तथा शिविर संचालन कार्यक्रम:-

१५.३.१ परिचय / पृष्ठभूमि:-

बिभिन्न बालिबस्तुहरु लगाउने माटोमा रहेका खाद्यतत्वहरु अम्लिय तथा क्षारियपना प्राङ्गगारिक पदार्थ आदिको अवस्था पहिचान गर्न माटोको उर्बराशक्ति हासलाई सुधार गरी बिभिन्न बालीहरुको आवश्यकता अनुरुप खाद्यतत्व आपूर्ति गर्न र कृषकहरुलाई पायक पर्ने बिभिन्न स्थानहरुमा र यस गा.पा.को कृषि शाखाबाट कृषकहरुलाई माटो परिक्षण सेवा उपलब्ध गराउने गरि यो कार्यक्रम संचालन हुनेछ ।

१५.३.२ कार्यक्रमको उदेश्य:-

१. कृषकहरुलाई स्थानिय स्तरमा नै माटोको जाँच सेवा उपलब्ध गराउने ।

२. माटो विश्लेषण गरी माटो ब्यबस्थापन सम्बन्धि प्रविधि सिफारिस गर्ने ।

३. माटोमा रहेको बिरुवाको खाद्यतत्व पहिचान,सम्बन्ध समस्याहरुको समाधान प्राङ्गगारिक श्रोतको प्रबर्द्धन गरी माटोको उर्बराशक्ति ब्यबस्थापन बिरुवाको बिकास र बृधीमा सुधार ल्याई कृषि उत्पादकत्वमा सुधार ल्याउने ।

४. कृषक सहभागितामा उर्वराशक्तिको जानकारी लिनुको साथै स्थलगत रुपमा माटो बिश्लेषण गर्नु ।

५. स्थलगत रुपमा माटो बिश्लेषण गरी ब्यवस्थापन सम्बन्धि प्रविधि सिफारिस गर्नु ।

६. माटोको गुण अनुसारको बाली सिफारिस गर्नु ।

१५.३.३ कार्यक्रमको प्रबिधिक पक्ष/संचालन प्रकृया/कार्यविधि:-

यो कार्यक्रम यस आमचोक गा.पा.का सवै वडाका कृषकहरुको लागी उपलब्ध हुनेछ।यसमा शिविर संचालन कार्यक्रम गरेको समय बाहेकका दिन यस गा.पा. भित्रका कृषकहरुले कम्तिमा ५०० ग्राम र बढीमा १ के.जी तौल बराबरको माटोको नमुना लिएर निम्न अनुसारको बिबरण भरी यस गा.पाको कृषि शाखामा बुझाउनु पर्नेछ।बुझाउदा यि बिबरणहरु उल्लेख गरीएको हुनु पर्छ १.क्रस २. कृषकको नाम ३.ठेगाना ४.जग्गाको बिबरण ५.नमुना संकलन मिति ६.बालीको बिबरण ७.मूख्य समस्या आदी

१५.३.४ कार्यक्रमको आर्थिक पक्ष/खर्चको मापदण्ड:-

यो कार्यक्रम संचालन गर्न चाहिने आवश्यक सामग्रीहरु (माटो जाँचने किटवक्स,डिस्टिल वाटर,बिकर,ग्लास,रड,टिन मेटल,फिल्टर पेपर,बास बोतल,च्यना प्लेट,पि.एच.मिटर र रसिद छपाई आदी लगायत अन्य सामग्रीहरु गा.पा.को आर्थिक सहयोगमा आवश्यकता बमोजिमको संख्यमा खरिद गरी कृषकहरुलाई निःशुल्क सेवा उपलब्ध गराईनेछ।

आज मिति २० // गतेका दिन यस आमचोक गा.पा.कृषि शाखामा कार्यरत रहेका कर्मचारी.....श्री.....को संयोजकत्वमा यस गा.पा.को वडा नं.....को.....टोलमा तपशिल बमोजिमको कृषकहरुको उपस्थितिमानामक कृषि समूह गठन गरी समूहको पदाधिकारीहरु समेत चयन गरी निम्न प्रस्ताव उपर छलफल गरी सर्वसम्मतिले निर्णय पारित गरियो । इति सम्बत २० साल महिना गते रोज शभम् ।

तपशिल

उपस्थिति:

प्रस्तावहरु

१. समूहको नियमित बैठक सम्बन्धमा ।
२. समूहको सदस्य शुल्क तोकने सम्बन्धमा ।
३. समूहलाई बिधिवत दर्ता गराउने सम्बन्धमा ।
४. समूहको पान नं. निकाल्ने सम्बन्धमा ।
५. समूहको हितकोष स्थापना गर्ने सम्बन्धमा ।

निर्णयहरु

१. प्रस्ताव नं.१ माथी छलफल गर्दा यस समूहको नियमित बैठक प्रत्येक महिनाकोगते अनिवार्य रूपमा बस्ने निर्णय गरियो ।

२.प्रस्ताव नं.२ माथी छलफल गर्दा यस समूहको सदस्य शुल्क जनहि रु. ()मात्र मासिक का दरले कायम गरी निर्णय पारित गरियो ।

३.प्रस्ताव नं. ३ उपर छलफल गर्दा यस समूहलाई यस आमचोक गा.पा.मा बिधिवत दर्ता गराउन आवश्यक कागजात सहित समूहका अध्यक्ष वा सचिव श्री.....लाई पठाउने निर्णय गरियो।

४. प्रस्ताव नं. ४ उपर छलफल गर्दा यस समूहलाई पानमा दर्ता गराउन को लागी आवश्यक कागजात सहित गा.पा.सँग सहकार्य गरी समूहका अध्यक्ष श्री.....लाई आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा पठाउने निर्णय गरियो ।

५.प्रस्ताव नं. ५ उपर छलफल गर्दा यस समूहमा संकलित भएको रकम समूहको हितकोष स्थापना गरी यस गा.पा.मा संचालित बैंकमा कृषि शाखाको सिफारिशमा बचत खाता खोलनको लागि यस समूहको अध्यक्ष श्री..... र सचिव /कोषाध्यक्ष श्री.....लाई संयुक्त खाता खोलन पठाउने निर्णय गरियो ।

आमचोक गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

कृषि तथा पशुपंक्षी विकास शाखा

बालंखा, भोजपुर

प्रदेश नं १, नेपाल

कृषक समुह दर्ता प्रमाण-पत्र

समुह पद्धतिलाई सुव्यवस्थित गर्दै कृषि प्रसार कार्यलाई टेवा पुर्याउने उद्देश्यले भोजपुर जिल्लाको यस आमचोक गाउँपालिका वडा नं. मा मिति मा गठित श्री कृषक समुहलाई यस कार्यालयको अभिलेखमा दर्ता गरि यो प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ ।

दर्ता नं:

मिति:

.....

.....

कृषि शाखा प्रमुख प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

नविकरण विवरण

क्र.स.	नविकरण मिति		नविकरण दस्तुर रु.	सिफारिस गर्नेको स्ही	नविकरण गर्ने कार्यालय प्रमुखको स्ही	कैफियत
	देखि	सम्म				
१.						
२.						
३.						
४.						
५.						

समूह सदस्यताको लागि निवेदन

श्रीमान् अध्यक्ष ज्यू

.....कृषक समूह..... भोजपुर

महोदय,

म यस समूहको विधानलाई स्वीकार गरी समूहको सदस्यता प्राप्त गर्ने इच्छा भएकोले नियमानुसार सदस्यता प्रदान गर्नु हुन विनम्र अनुरोध गर्दछु ।

निवेदकको विवरण

नाम:-

बाबुको नाम :-

ठेगाना :-

शैक्षिक योग्यता :-

कृषि पेशामा दखल :-

खेती/जग्गाको विवरण :-

लगाउने गरेको बालीहरु :-

समूहको सदस्यताको सिफारिस गर्ने समूह सदस्यको:-

नाम :-

दस्तखत :-

नाम :-

दस्तखत :-

निवेदकको नाम :-

दस्तखत :-

ऋण माग फारामको नमुना

मिति :-.....

श्रीमान् अध्यक्ष ज्यू

.....कृषक समूह..... भोजपुर

विषय : ऋण उपलब्ध गराईदिने बारे ।

महोदय,

उपरोक्त सम्बन्धमा मलाई कामको लागि रकमको आवश्यकता परेकोले रु अक्षरेपी मात्र समूह हितकोषबाट ऋण उपलब्ध गराई दिनु हुन अनुरोध गर्दछु । साथै यसै निवेदनको साथ जमानी सदस्यहरुको सिफारिस पेश गरेको छु । नियमानुसार ऋणको किस्ता, मासिक व्याज, मासिक बचत नियमत रुपले प्रत्येक महिना बुझाउने छु ।

निवेदकको नाम:

दस्तखत:

जमानी सदस्यहरु :

दस्तखत: नाम, ठेगाना :-

दस्तखत : नाम ठेगाना :-

दस्तखत :- नाम ठेगाना :-

समूह कार्यालय प्रयोजनको लागि

मांग भए बमोजिमको ऋण रु..... (अक्षरेपीमात्र)
मासिक किस्ता रु.....(अक्षरेपी
.....मात्र)।उपलब्ध भएको मिति :- उपलब्ध भएको
चेक नं :-

कोषाध्यक्ष

सचिव

अध्यक्ष

समूहको सदस्यहरुको बिवरण

क्र.स.	सदस्यको नाम थर	ठेगाना	पद	उमेर	परिवार संख्या			शैक्षिक योग्यता	जम्मा जग्गा (.रो)		सम्पर्क नम्बर	दस्तखत
					म.	पु.	जम्मा		खेत	बारी		
१		आमचोक-	अध्यक्ष	वर्ष								
२		आमचोक-	उपाध्यक्ष	वर्ष								
३		आमचोक-	सचिव	वर्ष								

खण्ड ४ संख्या २, मिति १० अषाढ २०७७

४		आमचो क-	सह- सचिव	व र्ष								
५		आमचो क-	कोषा ध्यक्ष	व र्ष								
६		आमचो क-	सद स्य	व र्ष								
७		आमचो क-	सद स्य	व र्ष								
८		आम चोक-	सद स्य	व र्ष								
९		आम चोक-	सद स्य									

				ब															
				र्ष															

पेश गर्ने

.....

.....सदर गर्ने

कृषि समूह.....

आमचोक गाउँपालिका

वडा नं.....

.....

, भोजपुर

बिधान २०.....

कृषिजन्य वस्तुको उत्पादन, उत्पादकत्व बढाउन, उत्पादन सामाग्री सुलभ बनाउन उत्पादित सामाग्रीको बिक्रि वितरण, भन्डारण व्यवस्थापन गरी उन्नत विउ एवं आयवृद्धि, बचत संकलनबाट आत्मनिर्भर हुनको लागि आमचोक गाउँपालिकाको कृषि सेवा शाखामा श्री कृषक

गठन गरि समुहका कृयाकलापहरुसमुह म.....नियमन गर्न वान्छनिय देखिएकोले मितिा कृषक समुह गठन तथा व्यवस्थापन निर्देशिका २०७७ को अधिनमा रहि यस विधान तर्जुमा गरि लागु गरिएको छ।

१. प्रारम्भिक:

१.१ संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

- क) यस समुहको नाम (श्री कृषक
समुह, रहने छ ।
ख) यो विधान आमचोक (गाउँपालिकाको कार्यालयमा कृषि सेवा शाखामा दर्ता भएपछि तुरुन्त लागू हुनेछ ।

१ परिभाषा: २.

विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यो विधानमा

- क) समुह भन्नाले यस विधानमा उल्लेखित कृषि कार्यद्वारा कृषि उपजको उत्पादन, उत्पादकत्व बढाई आयआर्जनमा संलग्न कृषकहरूको समुहलाई जनाउने छ ।
ख) सदस्य भन्नाले कृषक जो..... कृषक समुहको उद्देश्य अनुसार उत्पादन, उत्पादकत्व बढाउन विधानको दफा ३ बमोजिम सदस्यता लिएको हुन्छ लाइ जनाउनेछ ।
ग) कार्य समिति भन्नाले "विधान अनुसार निर्वाचित अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सचिव, सहसचिव, कोषाध्यक्ष तथा सदस्य पदाधिकारीहरूलाई जनाउने छ ।
घ) साधारण सभा भन्नाले यस विधानको दफा ४ बमोजिम गठित सभालाई जनाउनेछ ।

१.३ समुहको छाप:

गोलोघेरा भित्र यस समुहको नाम, ठेगाना "श्री पढ्न सकिनेछ ।कृषक समुह

१.४ समुहको कार्यालय:

यस समुहको कार्यालय भोजपुर जिल्ला आमचोक गा.पा. वडा नं.
मा रहनेछ ।

१.५ समुहको दर्ता:

कृषक समुह यस गाउँपालिकाको कृषि सेवा शाखामा दर्ता गर्नुपर्नेछ ।
साथै अनिवार्यरूपमा आन्तरिक राजश्व कार्यालयमा समेत दर्ता गरि स्थाई
लेखा नम्बर (PAN) लिनुपर्नेछ ।

२.उद्देश्य र कार्य:

२.१ उद्देश्य

समुहको मुख्य उद्देश्य देहाय अनुसार हुनेछ ।

- क) कृषि व्यवसायलाई आधुनिकिकरण एवं विविधिकरण गरि उत्पादकत्व,
उत्पादन वृद्धिका लागि एक जुट भई काम गर्ने ।
- ख) सदस्यहरूको आर्थिक तथा सामाजिक जिवनस्तर उठाउने ।
- ग) सदस्यहरूमा स्वावलम्बनको ज्ञान, पारस्परिक सहयोग र मितव्ययिताको
भावनाको सेवा गर्ने ।

समुहको विधानको बुंदा २बमोजिमका उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न यो समुहले देहाय १.
बमोजिमका कार्यहरू गर्नेछ ।

१. उन्नत प्रविधिबाट खेति गरि उत्पादन एवं उत्पादकत्व बढाउने
२. विज वृद्धि गरि आत्मनिर्भर हुने
३. उन्नत प्रविधि अपनाउने
४. कृषि उत्पादनबाट आयवृद्धि गर्ने
५. समुहमार्फत बजार व्यवस्थापन गर्ने

६. कृषकहरुद्वारा उत्पादित वस्तुको बजार मुल्यमा एकरूपता ल्याउने
७. उचित भण्डारणको नविनतम् प्रविधि अवलम्बन गर्ने ।
८. सदस्यहरुको सिपमा बृद्धि गर्नको लागि अन्य कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरि सञ्चालन गर्ने ।
९. सदस्यको आर्थिक अवस्था सुधार गर्ने सकने किसिमका अन्य क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने ।
- १० पारस्परिक सहयोग एवं मितव्ययीता ,सदस्यहरु बिच स्वालम्बन. अभिवृद्धि गरि नियमित बचत गर्ने बानि प्रवर्धन गर्ने।
- ११ समुह सदस्यहरुमा आयमुलक एवं शिपमुलक उदेश्यको लागि . सदस्यहरुलाई सुलभ ब्याजदरमा ऋण प्रदान गर्ने ।
- १२ आफ्नो उदेश्य पुरा गर्नका लागि समान उदेश्य भएका स्थानिय . राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थाहरुसँग सहयोगात्मक भावना राखि ,क्षेत्र सुचना अदान प्रदान गर्ने
- १३ यस क्षेत्रका कृषकहरुद्वारा उठाइएका समस्याहरु कृषि ज्ञान . कृषि अनुसन्धान तथा अन्य निकायसँग सम्पर्क गरि समाधान ,केन्द्र निकाल्ने प्रयास गर्ने ।
- १३ सिँचाई सुबिधा उपलब्ध गराई खेति बिकास यवजना तयार गरि .
- १४ पाकेट प्याकेज कार्यक्रमलाई सहयोग पुर्याउने.सघन कृषि बिकास कार्यक्रमलाई सघाउ पुर्याइ नगदे बाली उत्पादन भण्डारण प्रशोधन तथा ,
- १५ बिक्रि बितरणको ब्यबस्था गर्ने.उन्नत बीउसुधारिएको ,रसायनिक मल,
- १६ किटनाशक विषादी आदिको बिक्रि बितरण गर्ने,औजार.कृषि उपज उचित मुल्यमा खरिद बिक्रि तथा ढुवानि गरि भण्डारण गर्न गोदामको सुबिधा उपलब्ध गराउने १७ कृषि उपज प्रशोधन गरि प्रशोधित बस्तु .
- १८ उचित मुल्यमा बिक्रि गर्ने.हितकोष संकलन गरि प्रभावकारि

परिचालन गर्नेगरि समुह वा सदस्यहरूलाई ऋण उपलब्ध गराउने र माथि उल्लेखित उद्देश्यहरू पूर्ति गर्ने अन्य कार्यहरू गर्ने ।

३ सदस्यता.

- (क) एउटै उद्देश्य, समान आर्थिक अवस्था भएका र यस समुहको विधानको परिधिभित्र रहने इच्छा भएका व्यक्तिहरू समुहको सदस्यता प्रदान गर्न सकिनेछ सदस्य हुन चाहने कृषकले (ख) कम्तिमा समुहका सदस्यहरूको लिखित सिफारिश साथ बमोजिमको दरखास्त दिनु पर्नेछ ८ अनुसूची

३ सदस्यको लागि योग्यता १.

क आफै (ं) खेतीपाती गरेको गर्न सक्षम भएको । /
ख समूहको उद्देश्य अनुरूप कार्य गर्न ईच्छुक भएको । ()
ग समूहको विधान अनुसार कार्य गर्न मन्जुरी भएको । ()
घ कृषक (-कृषक बीच आपसी सहयोग बढाउन ईच्छुक भएको ।
ड वर्ष उमेर पुगेको हुनुपर्ने छ । १८ सदस्यताको लागि ()

३ साधारण सदस्य २.:

सदस्यता शुल्क रुतिरी साधारण सदस्यताको निवेदन दिई
कार्य समितिको निर्णय बमोजिम साधारण सदस्यता प्राप्त गर्न सक्ने छ ।
प्रत्येक महिना जम्मा गर्नुपर्नेछ ।यस्तो सदस्यले मासिक बचत रु
समूह गठन भईसकेपछि कुनै पनि योग्यता पुगेको व्यक्तिले समूहको

सदस्यता लिन चाहेमा समूहमा आवद्ध प्रति सदस्य बराबर उक्त मितिसम्म संचित हितकोष र सोको व्याज साथै नियमानुसारका अन्य शुल्क बुझाई सदस्यता प्राप्त गर्न सक्नेछ ।

३ सदस्यता कायम नरहने अवस्था ३.(सदस्यको अयोग्यता)

कार्य समितिले निम्न अवस्थामा सदस्यहरूलाई सदस्यताको लागि अयोग्य ठहराई सदस्यता समाप्त गर्न सक्नेछ ।

कमहिना सम्म ३ तोकिएको मासिक बचत तथा अन्य तिर्नुपर्ने रकम (नतिरेमा ।

खविधानको उद्देश्य विपरित कार्य गरेमा वा समूहको रकम वा (कागजात हिनामिना गरेमा वा अन्य कुनै कारणले कार्य समितिबाट निष्काशन गरेमा ।

गसदस्य (ताबाट राजीनामा दिएमा सदस्य रहन नचाहेर लिखित निवेदन) (कार्य समितिले सदर गरेमा

घअपराधिक कार्यमा संलग्न भएको दोष प्रमाणित भएमा । (

डकृषि पेशा त्यागी अन्य कार्य गर्न थालेमा । (

चमृत्यु भएमा । (

छसमूहको सिद्धान्त वा प्रतिष्ठामा आचँ आउने कार्य गरेमा । (

जकानुन (विपरित कार्य गरेमा ।

४साधारण सभा तथा कार्य समिति .

४ साधारण सभाको गणपुरक सख्या: १.

समुहको साधारण सभाको (क)

५१ बैठकमा कम्तिमा% सदस्यको उपस्थिति हुनु पर्नेछ र सो न भएमा फेरि ३ दिन भित्र अर्को सभा बोलाउनु पर्नेछ यसमाकुल साधारण(ख) सदस्यको २५ उपस्थिति भएमा पनि यो सभाको बैठक बस्नेछ । %

४ कार्य समिति गठन बिधि: २.

,सचिव,उपाध्यक्ष,कार्य समितिमा अध्यक्ष(क)

सदस्यको हुनेछ ७ जना गरि जम्मा ३ कोषाध्यक्ष र सदस्य मध्यबाट गतेकार्य समितिका पदाधिकारिहरुको बैठक हरेक महिनाको(ख) हुनेछ । तर आवश्यकता भएमा जुनसुकै समयमा पनि बस्न सकिनेछ वर्षको हुनेछ २ कार्य समितिको पदाधिकारिहरुको कार्य अबधि(ग) कार्य समितिको कुनै पद खाली भएमा साधारण सदस्य मध्यबाट (घ) कसैलाई पनि कार्य समितिको पदमा समितिको बहुमतबाट मनोनित गर्न कार्य समितिक(ङ) सकिनेछो कोरम २लाई मानिनेछ तथा निर्णय ३/ बहुमतद्वारा हुनेछ(चसाधारण सभाका सदस्यहरुले आफु मध्यबाट (कोषाध्यक्ष तथा अन्य ,निर्वाचन प्रकृयाद्वारा अध्यक्ष सचिव पदाधिकारिहरुको चयन

गरि कार्य समिति गठन गर्नेछ। तर अध्यक्ष सचिवकोषाध्यक्ष मध्ये एक , पदमा महिला सदस्य अनिवार्य हुनु पर्दछ।

.....अन्य(छ)

.....४ ३.कार्य समितिको कामकर्तब्य , र अधिकार:-

विधानको परिधि भित्र रही समूहको उद्देश्य अनुरूप साधारण सभाले (क) गरेको निति निर्देशनलाई पालना गर्ने।

समूहको(ख) वार्षिक कार्यक्रम बनाउने तथा समूहको क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्ने। सहकारी तथा गैर सहकारी (ग)

संस्थाहरूसँग सम्पर्क वृद्धि गर्ने कृषि सम्बन्धी अन्य संघ संस्थाहरूसँग सम्पर्क गरि बढी भन्दा बढी सहयोग प्राप्त गर्ने।

सहकारीमा जाने प्रयास गर्ने। (घ)

समूहको वार्षिक प्रतिवेदन (च) समूहको कार्ययोजना बनाई लागू गर्ने। (ङ) बनाउने र प्रस्तुत गर्ने।

।अन्य(छ)

४-समूहको बैठक: ४.

समूहको नियमित बैठक प्रत्येक (क)महिनाकोगते बस्ने छ।

समूह बैठकहरु कार्यसमितिले निधो गरेको ठाउँ मिति र समयमा (ख) नियमित रूपमा बस्ने छ।

पुर्व निर्धारित बैठकमा कुनै सदस्यले भाग लिन नसक्ने भएमा सो को (ग) जानकारी कारण सहित पहिले नै दिनु पर्छ।

जानकारी नदिई लगातार तीन बैठकहरुमा उपस्थिति(घ)नहुने सदस्यलाई समूह हमतिको आधारमा निष्कासित गरिनेछ।

५-कर्तव्य र अधिकारः,पदाधिकारीको काम.

५.१. अध्यक्षको काम कर्तव्य अधिकारः-

आवश्यकता अनुसार समूहको बैठक र साधारण सभा बोलाउने। (क)

बैठकको अध्यक्षता गर्ने तथा बैठक नियन्त्रण गर्ने। (ख)

समूहलाई क्रियाशील गराउन(ग) र उद्देश्य प्राप्तिका लागि आवश्यक कार्य गर्ने।

कुनै विषयमा मतदान हुदाँ मत बराबर भएमा निर्णायक मत दिने। (घ)
विधानमा तोकिए अनुसार साधारण सदस्यले माँग गरे अनुरूप बिशेष (ङ)
साधारण सभा बोलाउने।

समूहले तोकेको काम कारवाही गर्ने। (च)

समूह र स्थानिय तहको कृषि(ज)शाखासँग सम्पर्क व्यक्तिको रूपमा
काम गर्ने।

समूहको निर्णय कार्यक्रम र कृयाकलाप भएका कारवाहीहरु एवं (झ)
समस्याहरुको अभिलेख राख्न सचिवलाई सहजिकरण गर्ने।

बार्षिक कार्ययोजनाको कार्यान्वयन एवं समूह परिचालनको नेतृत्व (ञ)
लिने।

समूह बैठकमा भएका निर्णय बार्षिक प्(ट)रगती प्रतिवेदन लगायतका
कागजातहरु आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित निकायमा पेश गर्ने।

समूह सदस्यहरुलाई आफ्ना समस्याहरुको पहिचान र तिनको (ठ)
प्राथमिकता तोक्ने सघाउनु र साथै उक्त समस्याहरु समाधान गर्न
कार्यक्रम बनाउन र कार्यान्वयन गर्न लगाउने।

सदस्यहरुलाई कृयाशिल(ड) गराई समन्वय र सहकार्य गर्ने।

समूह सदस्यहरु बपिभ मतभेद ब्यवस्थापनको लागी सहजिकरण (ढ)
गर्ने।

५ उपाध्यक्षको काम कर्त अधिकार: २.-

अध्यक्षको कार्यमा सहयोग गर्ने। (क)

अध्यक्षको अनुपस्थितिमा अध्यक्षले गर्ने सबै कार्य गर्ने। (ख)

कार्य समितिले तोकेको कार्य गर्ने। (ग)

५ सचिवको काम कर्तव्य अधिकार: ३.-

अध्यक्षसँगको परामर्शमा बैठक बोलाउने। (क)

- बैठकको तयारी गर्ने। (ख)
समूहको निर्णय पुस्तिका तयार गर्ने। (ग)
समूहको सम्पूर्ण कागजातहरू सुरक्षित राख्ने। (घ)
समूहको बैठक एवं साधारण सभाबाट पारित निर्णयको कार्यान्वयनका (ङ)
लागी पहल गर्ने।
बार्षिक प्रतिवेदन तयार पारी साधारण सभामा पेश गर्ने। (च)
समूहको कार्ययोजना निर्माणमा सहयोग गर्ने(छ)
कार्य समितिले तोकेको कार्य गर्ने। (ज)

५ ४.कोषाध्यक्षको काम कर्तव्य अधिकार:-

- समूहको हितकोष रकम नियमित उठाउने र फरफराक गर्ने। (क)
समूह हितकोष व्यवस्थापन गर्ने। (ख)
समूहको सबै कोषको हिसाव किताव सुरक्षित र दुरुस्त राख्ने। (ग)
समूहको चल अचल सम्पूर्ण सम्पतिको सुरक्षाको जिम्मेवारी लिने। (घ)
समूहको बार्षिक बजेट तयार पार्ने र साधारण सभामा बार्षिक (ङ)
प्रतिवेदन पेश गर्ने एवं लेखापरिक्षण गराउने।
समूह अध्यक्ष वा सचिवसँग मित्ती(च)खाता सञ्चालन गर्ने।
(छ)कार्य समितिले तोकेको अन्य काम गर्ने

५ कार्य समिति सदस्यहरूको काम कर्तव्य र अधिकार:५.-

- आवश्यकता अनुसार समूहका अन्य उपसमितिमा रहि जिम्मेवारी (क)
बहन गर्ने।
कार्य समितिले तोकेको अन्य काम गर्ने। (ख)

६ आर्थिक ब्यवस्था.

६१. आर्थिक श्रोत: -

- यस समूहको सदस्यहरूबाट प्राप्त सदस्यता शुल्क। (क)

ख))समूहको अन्य क्रियाकलापबाट भएको आम्दानी ।
समूहको सदस्यले बचत गर्ने मासिक रकम । (ग)
समूहबाट ऋण लगानी गर्दा प्राप्त ब्याज । (घ)
संस्थाबाट पाएको अवसरबाट समूह सदस्यले /समूहले अन्य संघ(ङ)
पाउने निश्चित पारिश्रमिकबाट प्रतिशत लेबी कटाउने-----
समूह सदस्यले आफ्नो नामबाट गरेको बचत । (च)
बिलम्ब शुल्कबाट । (छ)

।अन्य(ज)

६-हितकोष: २.

कृषकश्री(क)

समूहको एक हितकोष हुने छ ।

बैंकमाश्री(ख)

समूहको खाता हुने छ ।

६हितकोष परिचालन: ३.-

५० हितकोष रकमको कम्तिमा(क) % कृषि कार्यमा संचालन गर्नु पर्ने
छ ।

सापटी लिन /समूह सदस्यलाई आवश्यकता भएमा हितकोषबाट ऋण(ख)
सकिन्छ ।

अनुसार निवेदन दिनुपर्ने ९-सदस्यहरूले ऋण माँग गर्न अनुसूची(ग)
छ ।

प्रतिशत मासिक कषि कार्यको लागी लिएको ऋणमा(घ)
ब्याज लाग्ने छ ।

प्रतिशत मासिक ब्याज लाग्ने छ ।अन्य ऋणमा(ङ)

मासिक बचत रकम एवम ऋणी सदस्यले तोकिए, मासिक व्याज(च) बमोजिमको ऋण किस्ता प्रत्येक महिना बुझाउनु पर्ने छ । प्रतिशत सेवा शुल्क बुझाउनु पर्नेऋण लिदा ऋण रकमको(छ) छ ।

अध्यक्ष वा सचिव र /बैंकमा समूह अगुवा.....(ज) कोषाध्यक्षको संयुक्त दस्तखतबाट खाता संचालन हुनेछ ।

दहितकोष परिचालनका उपायहरू दुई वर्ग ४.(आवश्यक खर्च र आन्तरिक लगानी-मा बिभाजन गर्न सकिनेछ) । (

आवश्यक खर्च भन्नाले देहाय बमोजिमको कार्यालय र प्रशासनिक -आवश्यक खर्चः(क) खर्च भन्नु जनाउने छ ।

- कार्यालय खर्च(कापी,कलम,बिल, भौचर,फाइल, रजिष्टर,खाता, पत्रपत्रिका) ।
- फर्निचर खर्च ।
- ढुवानी तथा घर भाडा ।
- अन्य संस्थासँग सदस्यता लिँदा तिर्नुपर्ने खर्च र वार्षिक नविकरण खर्च ।
- लेखा परिक्षण खर्च ।
- कर्मचारी पारिश्रमिक खर्च ।
- साधारण सभा खर्च ।
- विविध(समूहको बैठकमा चिया नास्ता आदी)

आन्तरिक (ख) लगानीः-आन्तरिक लगानी भन्नाले समूह भित्रको सदस्य बीचको देहाय बमोजिमको लगानी जनाउने छ ।

- उत्पादनमूलक कार्य गर्न(उत्पादन तथा उत्पादन सामग्री खरिद बिक्री)।
- मल,वीउ,बालि संरक्षण,तरकारी बोट बिरुवा किन्न र प्रयोग गर्न।
- आयमुलक कार्य गर्न(बाखा,बंगुरपालन आदी)।
- घरेलु आयमुलक कार्य गर्न(स्थानिय सिप,रेशम पालन,सिलाई बुनाई,माहुरी पालन,तरकारी खेती,करेशावारी आदी)।
- सामाजिक कार्य गर्न जस्तै सफाई अभियान,पहिरो नियन्त्रण,बृक्षारोपन,कुलो निर्माण,स्वास्थ्य र वातावरण संरक्षण आदी।
- सिप विकास जस्तै प्याकिङ्ग,नर्सरी र तालिम आदी।
- बौद्धिक कार्य गर्न जस्तै तालिम, प्रवचन,भ्रमण र गोष्ठी आदी।
- सामाजिक कार्य गर्न जस्तै महिला विकासबाल विकास आदी।,
- पुँजी लगानीशेयर खरिद आदी गर्न ।,कर्जा प्रवाह,

द्विलम्ब शुल्क: ५.-

मासिक बचत रकम तोकेको समयमा नतिरेमा पहिलो महिना प्रति (क) बिलम्ब.....दिन रुशुल्क लाग्ने छ।

बिलम्ब शुल्क लाग्ने छ।दोश्रो महिनाको प्रति दिन रु (ख)

बिलम्ब शुल्क लाग्ने छ।तेश्रो महिना प्रति दिन रु (ग)

चौथो महिनाबाट सदस्यता खारेज हुनेछ। (घ)

प्रत्येक महिना बुझाउनु पर्ने ऋण किस्ता र ब्याज नबुझाएमा प्रत (ङ) ि महिना रुप्रति दिन र तेश्रो दिनप्रति दिन दोश्रो महिना रु..... प्रति दिन बिलम्ब शुल्क लाग्ने छ। चौथो महिना ऋण रकमरु ब्याजहरू ऋणी र जमानी सदस्यहरूबाट असुल उपर गरिने छ।

(च) एक सदस्यको जमानी बसेको सदस्यले अर्काको पुनःजमानी बस्ने छैन।

जमानी सदस्यले ऋण पाउने छैन तर ऋणी सदस्यले ऋण तिरी (छ) सके पछि जमानी सदस्यले ऋण पाउन सक्ने छन।

ऋण लिएको सदस्यले अरु सदस्यको जमानी बस्न पाउने छैन । (ज) सम्म एक सदस्यको जमानी ऋण लिनको लागी (झ) सम्म तिन सदस्यकोसम्म दुई सदस्य र रु.....रु जमानी चाहिने छ।

दलगानीको सुरक्षण: ६.-

) ककुनै पनि ब्याक्तिले आफनो नाममा जम्मा भएको हितकोषको (१० अधिकतम% सम्म मात्र ऋण लिन पाउने छ।

१० यदि ब्याक्तिको नाममा संकलित हितकोषको (ख) % भन्दा बढी ऋण लिनुपर्ने भएमा सोहि समुहको अन्य २ जना सदस्यको सामुहिक जमानीमा ऋण दिन सकिने छ।

/ ऋण लिने ब्याक्तिले तिर्नु पर्ने साँवा र ब्याज रकम नतिरेको (ग) तिर्न नसकेको खण्डमा जमानी बसेको सदस्य मार्फत असुल उपर गरिने छ।

यदि जमानी मार्फत पनि असुल उपर हुन नसकेको अवस्थामा (घ) नेपाल सरकारको प्रचलित नियमानुसार कारवाही प्रक्रिया अगाडी बढाईने छ।

समितिको स्वीकृति -ऋण लगानी एवम् असुल उपर गर्न ऋण उप (ङ) लिनुपर्ने छ।

समितिका सदस्यहरु कसैको जमानी बस्न पाईने छैन। -ऋण उप(च)

दलेखा परिक्षण: ७.-

प्रत्येक कृषक समुहले रजिष्टर्ड लेखा परिक्षण अनिवार्य रुपमा (क) गराउनु पर्दछ।

लेखा परिक्षण बार्षिक साधारण सभाको पूर्ण बहुमतबाट अनुमोदन (ख)
गर्नु पर्दछ।

मुनाफा सम्पुर्ण सदस्यलाई प्रत्येक वर्षको लेखा परिक्षण पछि (ग)
निजहरूको हिसाव खातामा जम्मा गर्नु पर्दछ।

७.बिबिध:-

-निर्वाचन सम्बन्धी ब्यबस्था: (१)

यस समूहको कार्य समिति कायम (क) रहेको अबस्थामा सोही कार्य
समितिले २ सो समिति कायम नरहेको अबस्थामा साधारण सदस्यहरूको
बैठकले निर्वाचन अधिकृत नियुक्त गर्ने छ।

सो निर्वाचन अधिकृतले निर्वाचन अधिकृतमा नियुक्त भएको (ख)
मितिले एक महिना भित्र निर्वाचन गराई सक्नु पर्नेछ।

सो निर्वाचनमा पर्ने खर्च कार्य समितिले ब्यबस्था गर्ने छ। (ग)

यसमा कार्य समितिको पदाधिकारीहरूलाई मतदान वा सहमतिद्वारा (घ)
साधारण सभाको सदस्यहरूले छात्रे छन।

-पदावधि: (२)

कार्य समिति सदस्य तथा पदाधिकारीहरूको पदावधि निर्वाचित (क)
२ भएको मिति देखिबर्षको हुने छ।

महिना अगावै १ सो गठित कार्य समितिको पदावधि समाप्त हुन (ख)
समूहको साधारण सभा बोलाई नयाँ कार्य समितिको चुनाव गराउन
अनिवार्य हुनेछ।

कार् समितिले विधानमा उल्लेखित आफ्नो कार्यकाल समाप्त हुन (ग)
अगावै निर्वाचन गराउन नसकेको तथा निजको कार्य अवधि समाप्त
भएपछि सो कार्य समितिको सदस्यहरूको समितिले आफ्नो समितिको
बैठक बोलाई एउटा तदर्थसमिति खडा गरि सो तदर्थ (प्रबन्ध वा तयारी)

समितिद्वारा साधारण सभाको बैठक बोलाई नयाँ समितिको गठन गर्ने छ।

कार्य समितिको पदावधि समाप्त हुनु अगावै कार्यरत कार्य समिति (घ) कुनै किसिमबाट भंग हुन गएमा भैग भएको कार्य समितिले आफ्नो जिम्ममा रहेको कागजपत्र नगद जिन्सी कार्यभार समेत सम्पूर्ण सदस्यको सभा बोलाई अथवा कार्यालय सचिव भए सो लाई बुझाई सो को भरपाई लिनु पर्नेछ।

सो नगरेमा यस समूहलाई हानी नोक्सानी भएमा सो कार्य (ङ) समितिका अध्यक्ष र सचिव दुवैले संयुक्त रुपमा व्यहोर्नु पर्ने छ।

-उम्मेदवारको अयोग्यता: (३)

कृषि पेशामा संलग्न नभएको ब्याक्ति। (क)

कृषि समूहमा नभएको ब्याक्ति। (ख)

समूहको उदेश्य विपरित कार्य गर्ने ब्याक्ति। (ग)

मानसिक अवस्था सामान्य ठिक नभएको ब्याक्ति (घ) ि।

फौजदारी अभियोगमा सजाय पाएको ब्याक्ति। (ङ)

-अविश्वासको प्रस्ताव: (४)

साधारण सभाको सदस्यहरु मध्येबाट एक तिहाई सदस्यहरुले कार्य समिति उपर अविश्वासको प्रस्ताव ल्याई दुई तिहाई सदस्यहरुबाट सो प्रस्ताव पारित भएमा कार्य समिति विघटन हुनेछ। तर अविश्वासको प्रस्ताव आएमा फाईको मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन।

-राजिनामा:(५)

यस समूहको अध्यक्षले उपाध्यक्ष भए समक्ष र अध्यक्ष (क) बाहेक अन्य कार्य समितिका पदाधिकारीहरूकले अध्यक्ष समक्ष राविनामा दिन सक्ने छन् ।

कार्य समितिको बैठकबाट स्वीकृत नभए (ख) सम्म तिनिहरू आफ्ना पदमा बहाली रही रहनेछन ।

-विधान संशोधन: (६)

समूहको विधान संशोधन गर्न आवश्यकता पर्न आएमा साधारण (क)

५१ सभाको सदस्यहरू मध्येका कम्तिमा% सदस्यको उपस्थितिमा विधान मस्यौदा पेश गर्ने छ ।

उपस्थिती सदस्यहरू मध्येका दुई तिहाई बहुमतबाट विधान (ख) संशोधन मस्यौदा पारित भएमा विधान संशोधन गरिने छ ।

संशोधित विधान स्थानिय निकाईको कृषि शाखाबाट अनुमोदित (ग) नभएसम्म संशोधन भएको मानिने छैन ।

-नियम बनाउने: (७)

साधारण सभाले आन्तरिक संचालन नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

-समितिहरू गठन गर्न सक्नेछ:-उप (द)

साधारण सभाले एवं कार्य समितिले साधारण सभाको स्वीकृत लिई आफ्ना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी समूहको लक्ष्य र उदेश्य प्राप्त गर्न उपसमितिहरू बनाउन सक्ने छ ।

-विघटन: (९)

समूह (क) को विधान बमोजिम कार्य सञ्चालन गर्न नसकि वा उदेश्य प्राप्त गर्न असफल भए वा तीन बर्षसम्म समूह नविकरण नभएमा समूह विघटन हुने छ ।

यदि कुनै कारणवश समूह विघटन भएको अवस्थामा समूहमा (ख)
बचत भएका रकम सम्पूर्ण सदस्यहरूलाई फिर्ता गर्नु पर्ने छ।

**समूह छोड्नु (१०)पर्ने अबस्था सदस्यले पाएको / सदस्यको मृत्यु /
-अवसर:**

कुनै पनि सदस्यले समूह छोड्नु चाहेको खण्डमा निजको (क)

५ नाममा संकलन भएको हितकोष रकमबाट% कट्टा गरि बाँकी रकम
भुक्तानी गरिने छ।

यदि कुनै सदस्यको मृत्यु भएमा निजले बचत गरेको सम्पूर्ण (ख)

रकम निजकोसबभन्दा नजिकको आफन्तलाई समूहले दिने ब्याज सहित
फिर्ता गरिनेछ।

कार्यालयबाट पाएको कुनै / संस्था/ समूहले कुनै पनि संघ (ग)

पनि अवसर सामग्रीहरू आवश्यकता हेरी समूहको बैठकबाट निर्णय गराई
पालोपालो गरी सबै सदस्यले पाउने गरी वितरण गरिने छ ।

समूहको चल अचल (११) सम्पति: -

(क) समूह विघटन भए पश्चात समूहको चल अचल सम्पति
स्थानिय निकायको कृषि तथा पशु शाखाको निर्णय बमोजिम हुनेछ।

उक्त निर्णय चित नबुझेको खण्डमा निर्णयको जानकारी (ख)

उपाध्यक्ष समक्ष / दिन भित्र सम्बन्धित तहको उप मेयर ३५ पाएको
निवेदन गर्न सकिने छ ।

उपाध्यक्षले गरेको निर्णय / मेयर-बमोजिम उप (ख) खण्ड (ग)
अन्तिम हुनेछ।

-अन्य: (८)

समयपरिस्थिति अनुसार नयाँ कु,राहरू सर्वसम्मतिले थपिदै जानेछन

।

.....

.....

(समूह अध्यक्ष)

श)

ाखा अधिकृत

(

आज मिति २० गतेका दिन यस आमचोक / /
-----कृषि शाखामा कार्यरत रहेका कर्मचारी.पा.गा
को वडा .पा.को संयोजकत्वमा यस गा.....श्री
.....को.....नं
टोलमा तपशिल बमोजिमको कृषकहरुको
उपस्थितिमानामक कृषि समूह
गठन गरी समूहको पदाधिकारीहरु समेत चयन गरी निम्न प्रस्ताव उपर
२० छलफल गरी सर्वसम्मतिले निर्णय पारित गरियो । इति सम्बत.....
साल महिना गते रोज शभम् ।

तपशिल

उपस्थिति

१ अध्यक्ष श्री.

२

उपाध्यक्ष श्री.

सचिव श्री ३

४ सहसचिव श्री.

५ कोषाध्यक्ष श्री

६ सदस्य श्री .

प्रस्तावहरू

- १ समूहको नियमित बैठक सम्बन्धमा । .
- २ समूहको सदस्य शुल्क तोकने सम्बन्धमा । .
- ३ समूहलाई बिधिवत दर्ता गराउने सम्बन्धमा । .
- ४ निकालने सम्बन्धमा । .समूहको पान नं .
- ५ समूहको हितकोष स्थापना गर्ने सम .्वन्धमा ।
- ६ समूहको संचालक समिति गठन सम्बन्धमा.

निर्णयहरू

- १ माथी छलफल गर्दा यस समूहको नियमित बैठक १.प्रस्ताव नं. प्रत्येक महिनाको.....गते अनिवार्य रूपमा बस्ने निर्णय गरियो ।
- २ माथी छलफल गर्दा यस समूहको सदस्य २.प्रस्ताव नं.शुल्क जनहि रुमात्र मासिक का दरले कायम गरी () . निर्णय पारित गरियो ।
- ३ उपर छलफल गर्दा यस समूहलाई यस आमचोक ३ .प्रस्ताव नं. गा.पामा बिधिवत दर्ता गराउन आवश्यक कागजात सहित समूहका . लाईअध्यक्ष वा सचिव श्री पठाउने निर्णय गरियो ।
- ४ उपर छलफल गर्दा यस समूहलाई पानमा दर्ता ४ .प्रस्ताव नं . गराउन को लागी आवश्यक कागजात सहित गा.पासँग सहकार्य गरी . लाईसमूहका अध्यक्ष श्री आन्तरिक राजस्व कार्यालयमा पठाउने निर्णय गरियो ।

५ उपर छलफल गर्दा यस समूहमा संकलित भएको ५ प्रस्ताव नं. रकम समूहको हितकोष स्थापना गरी यस गा.पामा संचालित बैकमा कृषि शाखाको सिफारिशमा बचत खाता खोलनको लागि यस समूहको र सचिवअध्यक्ष श्री लाई संयुक्तकोषाध्यक्ष श्री/ खाता खोलन पठाउने निर्णय गरियो ।

६ यस समूहको विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गर्नको लागि १ -अध्यक्ष जना जना १-उपाध्यक्ष,,कोषाध्यक्ष जना १-, सचिव १- जना र सदस्यहरुबाट-३ जना महिला सदस्य छन भने कम्तिमा १ २- जना अनिवार्य बाँकी पुरुष) गरी सदस्य संचालक समिति गठन गर्ने निर्णय गरियो । ७ जम्मा .

आर्थिक वर्षको अन्तमा सदस्य संख्याको

स्थिति

आर्थिक वर्ष	सदस्य संख्यामा थपघट र/ जम्मा बचत कोष	सदस्यद्वारा जम्मा भएको कोषको मौजुदा स्थिति	घटबढको (मा२-कोलम)कारण) बढीको लागि +र घटीको लागि- चिन्ह लगाऔ
(१)	(२)	(३)	(४)

सचिवको सहीकोषाध्यक्षको सही
.....अध्यक्षको सही

समूह बचत कोषको वार्षिक स्थिति

आर्थिक वर्ष	गत वर्षको रकम रु.	बचत कोषमा घटबढको/ कारण

समूह सदस्यताको लागी निवेदन

श्रीमान् अध्यक्ष ज्यू

.....कृषक समूह..... भोजपुर

महोदय,

म यस समूहको विधानलाई स्वीकार गरी समूहको सदस्यता प्राप्त गर्ने इच्छा भएकोले नियमानुसार सदस्यता प्रदान गर्नु हुन विनम्र अनुरोध गर्दछु ।

निवेदकको विवरण

नाम:-

बाबुको नाम :-

ठेगाना :-

शैक्षिक योग्यता :-

कृषि पेशामा दखल :-

खेती: जग्गाको विवरण/-

लगाउने गरेको बालीहरू :-

समूहको सदस्यताको सिफारिस गर्ने समूह सदस्यको:-

१) नाम :-
दस्तखत :-

२) नाम :-
दस्तखत :-

निवेदकको नाम -:

दस्तखत -:

प्रगति विवरण फारम

गा आमचोक -को नाम:.पा. वडा नं-टोल: () .

कृषक समूहको नाम:-

उत्पादन क-एकाई: (
ख-: .जम्मा लागत रु (

उत्पादकत्व -: (क्षेत्रफल/उत्पादन)

उत्पादनको विक्री मूल्य (इकाई .रु)

उत्पादनको कुल मुल्य रु-: .

कार्य विवरण:-

सहभागी सदस्यहरुको संख्या:-

प्रप्त सहायता रु-: .

श्रोत १बाट ()
श्रोत २बाट ()

क्षेत्रफल वा संख्या र इकाई -:

खुद आम्दानी — कुल आम्दानी) लागत खर्च-: .रु (

कैफियत:-

ऋण माग फारामको नमुना

मिति :-

श्रीमान् अध्यक्ष ज्यू

.....कृषक समूह..... भोजपुर

विषय ऋण उपलब्ध गराईदिने बारे । :

महोदय,

उपरोक्त सम्बन्धमा मलाई
अक्षरेपी कामको लागि रकमको आवश्यकता परेकोले रु
मात्र समूह हितकोषबाट ऋण उपलब्ध गराई
दिनु हुन अनुरोध गर्दछु । साथै यसै निवेदनको साथ जमानी
सदस्यहरुको सिफारिस पेश गरेको छु । नियमानुसार ऋणको किस्ता,
मासिक व्याज, मासिक बचत नियमत रूपले प्रत्येक महिना बुझाउने छु ।

निवेदकको नाम:

दस्तखत:

जमानी सदस्यहरू :

दस्तखतनाम ; ठेगाना :-

दस्तखत : नाम ठेगाना :-

दस्तखत :- नाम ठेगाना :-

समूह कार्यालय प्रयोजनको लागि

मांग भए बमोजिमको ऋण रु अक्षरेपी)
मासिक किस्ता (मात्र.....
अक्षरेपी).....रु
। उपलब्ध(मात्र..... भएको मिति :-
: उपलब्ध भएको चेक नं-

कोषाध्यक्ष
अध्यक्ष

सचिव

श्री मान् प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत ज्यू

आमचोक गा ,पाको कार्यालय बालुँखा.

/ / २०-भोजपुर। मिति:

मार्फत----- वडा कार्यालय .नं-----श्री,
भोजपुर।

बिषय: -कृषि समूह दर्ता गरी दिनु हुन बारे ।

महोदय

उपरोक्त सम्बन्धमा यस गा.पा.कृषि शाखाको सहयोगमा हामी .
मा गठन भएको हाम्रो समूह दर्ता गरी .पा.आफै संगठित भई आमचोक गा
पाउन निम्न विवरणहरु संलग्न गरी नेपाली नागरिकताको प्रतिलिपि
को टिकट टाँसि यो निवेदन गरिएको छ ।-/१०.सहित शिरमा रु

समूह अध्यक्षको दस्तखत

मिति:/ / २०-

समूहको विवरण

कृषक समूहको नाम -----
 .पा.गा-ठेगाना: -----को नाम:----- .वडा नं .पा.आमचोक गा-
 (टोल) समूहको किसिमजनही
 सदस्य शुल्क रु-----,प्रति महिनाको जम्मा हितकोष रु-----,
 -----हालसम्म हितकोषमा जम्मा रकम रु-----,
 सदस्य संख्या:जना । नियमित ----- जम्मा ----महिला ----पुरुष -
 बैठक बस्ने दिन प्रत्येक महिनाको गते
 समूहको उदेश्य:-----
 ।-----गठन मिति: -----

संचालक समितिको पदाधिकारीहरूको नाम

क्र.स.	पदाधिकारीको नाम	पद	सम्पर्क नम्बर	दस्तखत	फोटो
		अध्यक्ष			
		उपाध्यक्ष			

		सचिव			
		कोषाध्यक्ष			
		सदस्य			

सिफारिस गर्नेको सही.....

अनुसूची २

कृषक समुह दर्ताको प्रमाणपत्रको नमुना

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

..... गा.पा.

कृषक समुह दर्ता प्रमाणपत्र-

समुह पद्धतिलाई सुव्यवस्थित गर्दै कृषि प्रसार कार्यलाई टेवा पुर्याउने उद्देश्यले यस भोजपुर जिल्लाको गा .वडा नं .पा. मा गठित श्री मा मिति कृषक समुहलाई यस कार्यालयको अभिलेखमा दर्ता गरि यो प्रमाणपत्र प्रदान गरिएको छ ।

.....

.....

कृषि शाखा प्रमुख
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
कृषक समूह दर्ता प्रमाणपत्रको पछ्याडि पानामा)
(रखे

क्र.स.	नविकरण मिति		नविकरण गर्ने कार्यालय प्रमुख	कैफियत
	देखि	सम्म		
१.				
२.				
३.				
४.				
५.				

आज्ञाले
याम वहादुर उपरकोटी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत